

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»

Соціально-гуманітарний факультет
Історико-філософське відділення
Кафедра історії України

В. М. Чумак

Методичні рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни «Новітня
історія України (1914 – поч. 1950-х рр.) для студентів 3 року навчання
спеціальності 014 Середня освіта (історія)

Одеса-2019

**УДК: 930(477) “19-20”(072)
Ч-90**

Друкується за рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 3 від 31 жовтня 2019 р.

Чумак В. М. Методичні рекомендації щодо вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.) для студентів 3 року навчання спеціальності 014 Середня освіта (історія). Одеса: Університет Ушинського, 2019. 60 с.

У методичних рекомендаціях подано програму курсу «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)», плани практичних занять зі списками літератури до кожної теми, питання для самоконтролю. Вміщено методичні вказівки щодо організації самостійної й індивідуальної навчально-творчої роботи, критерії оцінювання й форми контролю знань студентів, список рекомендованих джерел та літератури з курсу.

Рецензенти:

Михайлуца М. І., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету.

Савченко В. А., доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії країни Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

© Університет Ушинського, 2019 р.

© Чумак В. М., 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)»

Найменування показників	Галузь знань, ОПІ, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 3	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Історія)	Мова навчання: українська	
Змістових модулів - 6		Рік навчання:	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: творча робота (есе)		3-й	
Загальна кількість годин – 210	Спеціальність: 014 Середня освіта (Історія)	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	5, 6 -й	5, 6-й
		Лекції	
		54 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	128 год.
Індивідуальні завдання:			
36 год.	60 год.		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48% / 52%

для заочної форми навчання – 10% / 90%

2. Пояснювальна записка

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні студентами обсягу знань новітньої історії України 1914 – поч. 1950-х рр., формуванні у них компетентностей, необхідних для викладання на професійному рівні новітньої вітчизняної історії у навчальних закладах, науково-дослідній та просвітницькій роботі.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)» студенти мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Історія України (кінець XVIII – початок XX ст.)», «Історія східних слов'ян», «Історія СРСР», «Українська етнологія». Паралельно студенти повинні опанувати знання з дисциплін: «Політологія», «Допоміжні історичні дисципліни», «Історична географія», «Історичне краєзнавство», «Етнографія».

Очікувані результати навчання:

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студенти мають

знати:

- факти, хронологію подій, основні поняття новітньої історії України 1914 – поч. 1950-х рр.; ідейно-політичні течії, програми політичних партій й громадських рухів; біографії видатних політиків, державних діячів, діячів науки, культури, мистецтва;
- комплекс історичних джерел, історіографію, історичні концепції новітньої історії України;
- розуміти історичний досвід і уроки, місце і роль України в контексті європейської та світової історії упродовж другої половини першої половини XX століття.

уміти:

- самостійно добирати і опрацьовувати історичні документи, науково-популярну і довідкову літературу;
- аналізувати, систематизувати, інтерпретувати й узагальнювати історичні факти, критично оцінювати діяльність історичних осіб;
- самостійно мислити, виявляти й аналізувати історичне підґрунтя проблем соціально-економічного, політичного, культурного, національного буття України; брати участь у дискусіях на суспільно-політичні теми;
- на матеріалах новітньої історії України формувати історичну свідомість, громадянську відповідальність, патріотизм школярів та юнацтва;
- професійно застосовувати набуті знання у викладацькій та науково-дослідній роботі.

опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або в процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає

застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.

ЗК-2. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ЗК-3. Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі; знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.

ЗК-5. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.

ЗК-7. Знання та вміння використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.

Фахові компетентності спеціальні (ФК):

ФК-2. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань та стратегій/способів мислення.

ФК-6. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.

ФК-7. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ФК-13. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.

ФК-19. Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

ФК-20. Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

Міждисциплінарні зв'язки: Знання навчальних дисциплін: «Історія східних слов'ян», «Історія СРСР», «Історична географія», «Історичне краєзнавство», «Етнографія» сприяють опануванню студентами курсу «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)»

3. Програма і структура навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)»

3.1. Програма навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914 – поч. 1950-х рр.)»

МОДУЛЬ 1. Україна у роки Першої світової війни та української національно-демократичної революції (1914 -1921 рр.)

Змістовий модуль 1. Україна у Першій світовій війні. Початок української революції (1914 – квітень 1918 рр.).

Тема 1. Перша світова війна й Україна.

Загальна характеристика новітньої історії України. Історіографія, періодизація. Україна напередодні Першої світової війни: соціальні зміни й національна свідомість. Причини і характер війни. Україна у планах воюючих держав. Воєнні дії на території України. Ставлення до війни громадськості у під російській та Західній Україні. Наростання господарської розрухи та політичної кризи у Російській імперії.

Тема 2. Політичні сили у боротьбі за владу у 1917 – на початку 1918 рр. Утворення й падіння першої УНР.

Джерела, історіографія, періодизація, проблеми вивчення історії української національно-демократичної революції. Початок революції в Російській імперії. Формування організаційних структур та ідеологічних гасел української революції. Утворення Центральної Ради. Боротьба за автономію України. I Універсал. Корніловський заколот. Жовтневе збройне повстання у Петрограді й боротьба за владу в Україні. Утворення УНР. II Універсал Центральної Ради. Війна більшовицької Росії за Україну взимку 1917-1918 рр. Проголошення незалежності УНР. Брестський мирний договір. Падіння УНР, його причини і уроки

Змістовий модуль 2. Українська революція та національний державотворчий процес у 1918 – 1921 рр.

Тема 3. Боротьба за збереження української державності у 1918 – 1921 рр.

Гетьманський переворот й утворення Української Держави. Сутність гетьманщини. Соціально-економічна, національно культурна політика гетьманського уряду. Зовнішня політика Гетьманату. Падіння гетьманського режиму та відновлення УНР.

Альтернативи української революції у 1918-1920 рр. Політична, соціально-економічна програма Директорії. Друга війна УНР з радянською Росією. Проголошення Злуки українських земель. Українські сили у боротьбі з більшовиками і білими арміями у 1919-1920 рр. Українсько-польський союз та нова війна з радянською Росією й УСРР. Листопадова (1918 р.) національно-демократична революція в Галичині. Утворення Західноукраїнської Народної Республіки, її внутрішня і зовнішня політика.

Тема 4. Утвердження в Україні комуністичного режиму.

Ідейно-теоретичні засади комуністичного режиму в Україні. Український націонал-комунізм. Запровадження в Україні радянської державності наприкінці 1918-початку 1919 рр. Початок комуністичних перетворень. Повстанський антикомуністичний рух. Відновлення УСРР. Культурні процеси революційної доби. Причини поразки, уроки української революції.

МОДУЛЬ 2. Українські землі у міжвоєнну добу (1920-ті – 1930-ті рр.).

Змістовий модуль 3. УСРР у роки нової економічної політики та українізації (1921-1928 рр.).

Тема 1. НЕП: сутність, особливості запровадження й реалізації в УСРР.

Історіографія, джерела, періодизація історії України міжвоєнної доби. Україна в системі міждержавних відносин на початку 20-х рр. Внутрішнє становище УСРР. Криза комуністичної системи господарювання. Голод 1921-1923 рр. Впровадження НЕПу, його особливості в Україні. Відбудова народного господарства на засадах НЕПу. Кризи НЕПу, їх політичні та соціальні наслідки. Суспільно-політичне життя у республіці у 1921-1928 рр.

Тема 2. Україна й утворення СРСР. Національно-культурна політика більшовиків в УСРР у 1920-ті рр.

Національно-державні відносини в Україні у 20-ті рр. Союзний договір 1922 р. і його оцінка в контексті міжнародного права. Позиція українських владних структур та їх керівників стосовно принципів та умов об'єднання республік. Конституційне закріплення договірних відносин. Українізація, її причини і наслідки. Урядова політика щодо національних меншин. Міф про «націонал-ухильництво». Феномен українського відродження 20-х рр. Релігійне життя в Україні. Формування нового укладу повсякденного життя. Згортання НЕПу, його підсумки і оцінка.

Змістовий модуль 4. Радянська модернізація України (1929 – 1939 рр.).

Тема 3. Сталінська революція «зверху» Трагедія голодомору 1932 – 1933 рр.

Історіографія, джерела вивчення радянської модернізації України у 1930-і рр. Причини за завдання індустріалізації. УСРР – головний плацдарм форсованої індустріалізації. Перші п'ятирічки і Україна. Підсумки індустріалізації. Формування адміністративно-командної системи управління економікою. Соціальна ціна технічної реконструкції 30-х рр.. Українське село наприкінці 20-х рр. Поворот до суцільної колективізації. Проблема «куркуля» та її вирішення по-радянськи. Голод 1932-1933 рр. Національно-політичні аспекти голодомору. Соціально-демографічні наслідки. Колгоспи в системі командної економіки.

Тема 4. Суспільно-політичне життя та культурні перетворення в УСРР-УРСР у 30-ті рр.

Тоталітаризм як явище світового порядку, його суть і особливості в Україні. Національний вимір тоталітарного режиму в Україні. Масові репресії. «Великий терор». Пропагандистський ідеал радянської людини. Зміни в масовій психології та свідомості людей. Зміни в соціальному складі населення. Формування партійно-бюрократичної номенклатури. Становище в галузі

культури. «Розстріляне відродження». Політика держави щодо церкви та її наслідки. Ліквідація УАПЦ.

Змістовий модуль 5. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.).

Тема 5. Політичне та соціально-економічне становище західноукраїнських земель у 1921 – 1930-х рр.

Політико-правовий статус Східної Галичини, Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття під владою Польщі, Румунії та Чехословаччини. Соціально-економічний розвиток та суспільно-політичне життя українців у Польщі. Українські землі під Румунією. Румунізація українського національно-культурного життя. Закарпаття під владою Чехословаччини. Спроба розбудови карпатсько-української державності. Проголошення самостійності Карпатської України. Культурне життя в західноукраїнських землях.

Тема 6. Українська еміграція у 1920 – 1930-х рр.

Формування української еміграції. Розстановка політичних сил. Напрямки суспільно-політичної думки. Уряд УНР в екзилі. Ідеологічні, політичні, організаційні засади українського інтегрального націоналізму. Д.Донцов, М.Сціборський. Утворення та діяльність Організації українських націоналістів. Культурне та релігійне життя української еміграції.

МОДУЛЬ 3. Україна у роки Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття (1939 р. – початок 1950-х рр.)

Змістовий модуль 6. Україна у роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).

Тема 1. Українські землі напередодні та на початковому етапі Другої світової війни (1939-1941 рр.).

Україна у роки Другої світової війни: історіографія, джерела, концептуальні засади вивчення. «Українське питання» напередодні Другої світової війни. Україна в геополітичних планах СРСР і Німеччини. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Радянська західних областей України. Депортації. Становище в УРСР у 1939- першій половині 1941 рр. Напад Німеччини на Радянський Союз. Бойові дії на території України в 1941 – 1942 рр. Окупація України.

Тема 2. Окупаційний режим і розгортання руху Опору в Україні.

Плани керівництва гітлерівської Німеччини щодо майбутнього окупованих українських земель. Нацистський «новий порядок». Концтабори та масове знищення людей. Голокост. Проблема колабораціонізму. Соціально-економічне, культурне й церковне життя України в роки окупації. Радянський партизанський рух і комуністичне підпілля. Український самостійницький рух Опору. Діяльність Організації українських націоналістів та Української повстанської армії. Відновлення незалежності 30 червня 1941 р. Похідні групи. Українсько-польський конфлікт. Створення Української головної визвольної ради.

Тема 3. Визволення України від окупантів. Підсумки, уроки війни для України.

Бойові дії на території України 1943-1944 рр. Визволення України від окупації. Завершення Другої світової війни. Радянський режим і українське населення в роки війни: криза лояльності. Трудові та технологічні ресурси України у нарощуванні військово-економічного потенціалу СРСР. Радянські репресії та депортації. Повсякденне життя людей у роки війни. Підсумки Другої світової війни для України.

Змістовий модуль 7. Українська РСР у перше повоєнне десятиліття (1945 - поч. 1950-х рр.).

Тема 4. Адміністративно-територіальні зміни та відбудовчі процеси в УРСР у перші повоєнні роки.

Україна в системі міжнародних відносин у перші повоєнні роки. Адміністративно-територіальні зміни. Україна в ООН та міжнародних організаціях. Внутрішньополітичне та економічне становище республіки. Відбудовчі процеси у господарстві. Голод 1946-1947 рр. Зміни у житті та побуті населення. Відновлення політики радянизації в західних областях України. Придушення визвольного руху 1944-1954 рр. Життя населення в умовах протистояння радянської влади і УПА. Становище церкви. Ліквідація УГКЦ.

Тема 5. Суспільно-політичне й культурне життя в УРСР у перші повоєнні роки.

Особливості суспільно-політичного життя у післявоєнний період. Культ особи Сталіна. Масові політичні репресії. Ідеологічні кампанії. Становище культури, літератури, мистецтва. Вплив «жданівщини» на культурне життя України.

3.2. Структура навчальної дисципліни «Новітня історія України (1914- поч. 1950-х рр.)»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
л		п	л а б	ін д	с.р .	л		п	л а б	ін д	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. Україна у роки Першої світової війни та української національно-демократичної революції (1914 – 1921 рр.)												
<i>Змістовий модуль 1. Україна у Першій світовій війні. Початок української революції (1914 – квітень 1918 рр.).</i>												
Тема 1. Перша світова війна і Україна.	13	4	2		3	4	14	2	-		4	8

Тема 2 Політичні сили у боротьбі за владу у 1917 – на поч. 1918 рр. Утворення і падіння Першої УНР.	13	4	2		3	4	15	-	2		4	9
Змістовий модуль 2. Українська революція та національний державотворчий процес у 1918 – 1921 рр.												
Тема 3. Боротьба за збереження української державності у 1918 – 1921 рр.	19	6	6		3	4	15	2	-		4	9
Тема 4. Утвердження в Україні комуністичного режиму	15	6	2		3	4	14	-	-		4	10
ІНДЗ					12						16	
Разом за модулем 1	60	20	12		12	16	58	4	2		16	36
МОДУЛЬ 2. Українські землі у міжвоєнну добу (1920-ті – 1930-ті рр.)												
Змістовий модуль 3. УСРР у роки нової економічної політики та українізації (1921 – 1928 рр.).												
Тема 1. НЕП: сутність, особливості запровадження й реалізації в Україні.	14	4	2		2	6	14	2	-		4	8
Тема 2. Україна й утворення СРСР. Національно-культурна політика більшовиків в УСРР у 1920-ті рр.	13	2	2		3	6	14	-	-		4	10
Змістовий модуль 4. Радянська модернізація України (1929 – 1939).												

Тема 3. Сталінська революція «зверху». Трагедія Голодомору 1932 – 1933 рр.	15	4	2		3	6	15	2	-		4	9
Тема 4. Суспільно-політичне життя та культурні перетворення в УСРР-УРСР у 1930-ті рр.	19	4	6		3	6	15	-	2		4	9
Змістовий модуль 5. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921 – 1939 рр.).												
Тема 5. Політичне та соціально-економічне становище західноукраїнських земель у 1921 – 1939 рр.	8	2	2		-	4	14	2	-		4	8
Тема 6. Українська еміграція у 1920 – 1930-х рр.	13	2	4		3	4	14	-	2		4	8
ІНДЗ					14						24	
Разом за модулем 2	82	18	18		14	32	86	6	4		24	52
МОДУЛЬ 3. Україна у роки Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття (1939 р. – початок 1950-х рр.)												
Змістовий модуль 6. Україна у роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).												
Тема 1. Українські землі напередодні та на початковому етапі Другої світової війни (1939 – 1941 рр.)	14	6	2		2	4	12	2	-		4	6

Тема 2. Окупаційний режим і розгортання руху Опору в Україні.	14	2	4		2	6	12	-	2		4	6
Тема 3. Визволення України від окупантів. Підсумки, уроки війни для України.	14	2	4		2	6	14	-	-		4	10
<i>Змістовий модуль 7. УРСР у перше повоєнне десятиліття (1945 – поч. 1950-х рр.)</i>												
Тема 4. Адміністративно-територіальні зміни та відбудовчі процеси в УРСР у перші повоєнні роки.	12	4	2		2	4	14	2	-		4	8
Тема 5. Суспільно-політичне і культурне життя в УРСР у перші повоєнні роки.	14	2	4		2	6	14	-	-		4	10
ІНДЗ					10						20	
Разом за модулем 3	68	16	16		10	26	66	4	2		20	40
Усього	210	54	46		36	74	210	14	8		60	128

4. Практичні заняття

4.1. Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Модуль 1. Україна у роки Першої світової війни та української національно-демократичної революції (1914 -1921 рр.).		

1.	Українське національне питання у роки Першої світової війни.	2	-
2.	Українська Центральна Рада та її роль в історії української революції.	2	2
3.	Українська Держава Павла Скоропадського.	2	-
4.	Відновлення УНР й альтернативи української революції наприкінці 1918 – 1919 рр.	4	-
5.	Більшовизм і українська революція 1917 – 1921 рр.	2	-
	Модуль 2. Українські землі у міжвоєнну добу (1920-ті – 1930-ті рр.).		
1.	Нова економічна політика в УСРР: досягнення й прорахунки.	2	-
2.	Політика українізації: причини, суть, наслідки.	2	-
3.	Голодомор 1932-1933 рр.: причини і наслідки.	2	-
4.	Особливості сталінського тоталітарного режиму в Україні.	4	2
5.	«Культурна революція» в УСРР-УРСР та її наслідки.	2	
6.	Західноукраїнські землі у міжвоєнний період.	2	
7.	Український інтегральний націоналізм: ідеологія, політика, практика.	4	2
	Модуль 3. Україна у роки Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття (1939 р. – початок 1950-х рр.)		
1.	Початок Другої світової війни. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР і СРСР.	2	-
2.	Антинацистський рух Опору на окупованій території України у роки Другої світової війни.	4	2
3.	Одещина у роки Другої світової війни (семінар-екскурсія в Одеському історико-краєзнавчому музеї)	2	-
4.	Українське суспільство і радянська влада у 1941- 1945 рр.	2	-
5.	Післявоєнна відбудова і розвиток народного господарства УРСР у перші повоєнні роки.	2	-
6.	Сталінські репресії в Україні у повоєнні роки: причини, суть, наслідки.	4	-
	Усього:	46	8

4.2. Плани практичних занять

Модуль 1.

№ 1. Українське національне питання в роки Першої світової війни (2 год.).

П л а н

1. Українське питання в Російській і Австро-Угорській імперії напередодні війни.
2. Початок Першої світової війни. Україна в планах воюючих держав.
3. Діяльність і вимоги української громадськості Російської імперії.
4. Становище і діяльність української громадськості в Австро-Угорській імперії. Утворення ГУР. Українські Січові стрільці.

Л і т е р а т у р а

1. Багатопартійна українська держава на початку ХХ ст.: програмні документи перших українських партій. К., 1992. 93 с.
2. Велика війна 1914-1918 рр. Україна / Упор. О.Реєнт. К.: Кліо, 2013. 784 с.
3. Вернадський В. І. Українське питання і російська громадськість. Вітчизна. 1988. № 6. С. 172-177.
4. Ветров Р.І. Політичні партії України початку ХХ століття (1900-1925): Навчальний посібник. Дніпродзержинськ, 1997. 245 с.
5. Гуржій О., Крижановська О., Реєнт О. Таємні обличчя масонства. К.: Арій, 2018. 208 с.
6. Дубінський Ф., Федьков О. Аграрне питання в політичних концепціях українських партій і громадських організацій Наддніпрянщини наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Кам'янець-Подільський, 2012. 256 с.
7. Каппелер А. Мазепинцы, малороссы, хохлы: украинцы в этнической иерархии Российской империи. Россия и Украина. История взаимоотношений. М., 1997. С. 125-144.
8. Марк фон Хаген. Русско-украинские отношения в первой половине ХХ века. Россия и Украина. История взаимоотношений. М., 1997. С. 185-195.
9. Михутина И. Украинский вопрос в России в конце ХІХ-начале ХХ века. М., 2003. 288 с.
10. Реєнт О.П., Янишин Б.М. Велика війна 1914-1918 рр. у сучасній українській історіографії. Український історичний журнал (далі – УІЖ). 2014. № 3. С. 4-21.
11. Перша та друга світові війни в історії людства (до 100-річчя початку Першої і 75-річчя початку Другої світових воєн). К.: Пріоритети, 2014. 316 с.
12. Українське питання. К.: Видавництво Олени Теліги, 1997. 220 с.
13. «Українське питання» в Російській імперії (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). Колективна наукова монографія у трьох частинах / ред. В. Г. Сарбей. К.: Інститут історії України НАН України, 1999. Ч. 1. 205 с.; Ч. 2. 487 с.; Ч. 3. 277 с.
14. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Коуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.

(До кожного практичного заняття див. також літературу із загального списку).

№ 2. Українська Центральна Рада та її місце в історії української революції (березень 1917 – квітень 1918 рр.) (2 год.).

П л а н

1. Державне будівництво та законодавча діяльність Центральної Ради.
2. Українізація армії та її наслідки.
3. Центральна Рада й українська культура.
4. Національна політика Центральної Ради.
5. Церковно-релігійне життя в добу Центральної Ради.
6. Зовнішня політика УНР доби Центральної Ради.

Л і т е р а т у р а

1. Бевз Г. Феномен «революції» у дискусіях мислителів, політиків, науковців. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса АН України, 2012. 176 с.
2. Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. К.: Заповіт, 1997. 344 с.
3. Верстюк В.Ф. Українська Центральна Рада й українізація військових частин російської армії. УІЖ. 2012. № 3. С.4-27.
4. Верстюк В.Ф. , Осташко Т.С. Діячі Української Центральної Ради: Біографічний довідник. К., 1998. 254 с.
5. Війна з державою чи за державу? Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років / Д. Архирейський та ін.; за заг. ред. В. Лободаєва. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 400 с.
6. Вінцовський Т. С. Формування і діяльність органів Центральної Ради на Півдні України: монографія. Суми, 2012. 384 с.
7. Ганжа П. Українське село у період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.). К., 2000. 208 с.
8. Копиленко О. Л., Копиленко М. Л. Держава і право України. 1917 – 1920. Навч. посіб. К.: Либідь, 1997. 208 с.
9. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. – Кн. 1. – К.: Темпора, 2013. – 624 с.
10. Курас І. Ф., Солдатенко В. Ф. Соборництво і регіоналізм в українському державотворенні (1917-1920 рр.). К., 2001. 245 с.
11. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. – К.: Наукова думка, 2012.- 395 с.
12. Любовець О.М. Українські партії революційної доби 1917 – 1920 років: Нариси історії та програмні документи. К.: Парламентське видавництво, 2012. 612 с.

13. Млиновецький Р. Нариси з історії українських визвольних змагань 1917-1918 рр. (Про що «Історія мовчить»). Торонто, 1961; 2-ге вид.: Мюнхен, 1973 (перевидання – Львів, 1994). 499 с.
14. Нариси історії Української революції 1917-1921 років / Гол. редкол. В. А. Смолій, кер. авт. кол. В. Ф. Верстюк. Кн.1. К.: Наукова думка, 2011. 390 с.
15. Радченко Л.О. Сучасна історіографія національно-демократичної революції в Україні 1917-1920 рр. Харків, 1996. 120 с.
16. Розовик Д. Центральна Рада й українська культура. УІЖ. 1993. № 2. С. 17-28.
17. Романчук М. Ультиматум. Хроніка одного конфлікту між Раднаркомом РРФСР і Центральною Радою. К., 1990. 62 с.
18. Солдатенко В.Ф. Українська революція. Історичний нарис: Монографія. К.: Либідь, 1999. 976 с.
19. Солдатенко В.Ф. К вирі революцій і громадянської війни (актуальні аспекти вивчення 1917-1920 рр. в Україні). К.: Парламентське видавництво, 2012. 272 с.
20. Солдатенко В.Ф. Гражданская война в Украине (1917-1920 гг.). Москва: Новый хронограф, 2012. 672 с.
21. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т. 2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
22. Українська революція 1917-1921 років: погляд із сьогодення. К.: Ін-т національної пам'яті, 2013. 656 с.
23. Ульяновський В. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (Доба Української Центральної Ради): Навч. посібник. К.: Либідь, 1997. 200 с.
24. Устименко В.М. Формування правничої бази для регулювання міжетнічних відносин у період Української Центральної Ради. УІЖ. 2012. № 1. С. 79-88.
25. Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 рр.: Монографія. Одеса: ТЕС, 2011. 586 с.
26. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917-1921 рр. Спомини і роздуми / Упоряд. В.Верстюк. К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. 512 с.
27. Щербатюк В. Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років: українська історіографія. К.: Наукова думка, 2012. 528 с.

№ 3. Українська держава Павла Скоропадського (квітень – грудень 1918 р.) (2 год).

П л а н

1. Гетьманський переворот. Політичний лад та державне будівництво доби Української Держави.
2. Соціально-економічна політика Гетьманату.
3. Національно-культурне життя у гетьманській Державі.
4. Причини падіння Гетьманату П.Скоропадського.

Л і т е р а т у р а

- 1 Війна з державою чи за державу? Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років / Д. Архирейський та ін.; за заг. ред. В. Лободаєва. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 400 с.
- 2 Ганжа П. Українське село у період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.). К., 2000. 208 с.
- 3 Гриценко А.П. Політичні сили в боротьбі за владу в Україні (кінець 1917 – початок 1919 р.). К., 1993. 100 с.
- 4 Калакура Я. Нові підходи до висвітлення гетьманату Павла Скоропадського в сучасній українській і зарубіжній історіографії [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.archives.gov
- 5 Коновенко С. В. Аграрне законодавство П. Скоропадського у контексті вітчизняного та європейського досвіду вирішення аграрного питання (1918-1921 рр.). УІЖ. 2008. № 4. С.72-81.
- 6 Копиленко О. Л., Копиленко М. Л. Держава і право України. 1917 – 1920. Навч. посіб. К.: Либідь, 1997. 208 с.
- 7 Кульчицький С.В. Українська держава за часів гетьманату. УІЖ. 1992. № 7/8. С. 60-79.
- 8 Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 395 с.
- 9 Любовець О.М. Політична опора гетьманату П.Скоропадського. УІЖ. 2013. № 3. С.31-44.
- 10 Нариси історії Української революції 1917-1921 років / Гол. редкол. В. А. Смолій, куер. Авт. кол. В. Ф. Верстюк. Кн. 1. К.: Наукова думка, 2011. 390 с.
- 11 Осташко Т. С. Павло Скоропадський – лідер українського гетьманського руху. УІЖ. 2008. № 4. С. 96-110.
- 12 Павленко Ю., Храмов Ю. Українська державність у 1917-1919 рр. Історико-генетичний аналіз. К.: Манускрипт, 1995. 263 с.
- 13 Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворець: історико- архівні нариси. К., 2003. 280 с.
- 14 Проданюк Ф., Пиріг Р. Павло Скоропадський: штрихи до політичного портрету. УІЖ. 1992. № 9. С. 91-105.
- 15 Реєнт О.П. Павло Скоропадський. К.: Альтернативи, 2003. 304 с.
- 16 Солдатенко В. Ф. Прихід П. Скоропадського до влади: механізм державного перевороту та визначальний чинник закріплення режиму. УІЖ. 2008. № 4. С. 5-19.
- 17 Терещенко Ю. І. Гетьман Павло Скоропадський як прояв консервативної революції. УІЖ. 2008. № 4. С. 19-37.
- 18 Турченко Ф.Т. П. Скоропадський і М.Міхновський 1918: дві моделі державного будівництва. УІЖ. 2008. № 4. С. 48-59.
- 19 Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т. 2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
- 20 Українська революція 1917-1921 років: погляд із сьогодення. К.: Ін-т. національної пам'яті, 2013. 656 с.

- 21 Ульяновський В. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (Доба Гетьманату Павла Скоропадського): Навч. посібник. К.: Либідь, 1997. 320 с.
- 22 Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 рр.: Монографія. Одеса: ТЕС, 2011. 586 с.
- 23 Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917-1921 рр. Споми́ни і роздуми / Упоряд. В.Верстюк. К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. 512 с.
- 24 Щербатюк В. Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років: українська історіографія. – К.: Наукова думка, 2012. – 528 с.

№ 4. Відновлення УНР й альтернативи української революції в кінці 1918-1919 рр. (2 год.).

П л а н

1. Відродження УНР. Політична природа, внутрішня й зовнішня політика Директорії.
2. Листопадова (1918 р.) революція в Західній Україні. ЗУНР.
3. Денікінський окупаційний режим. Селянський повстанський рух.
4. Громадянська війна в Україні у 1919 : нове бачення.

Л і т е р а т у р а

1. Андрусишин Б. Церква в Українській Державі 1917-1920 рр. (Доба Директорії УНР): Навч. посібник. К.: Либідь, 1997. 176 с.
2. Верстюк В.Ф. Махновщина: селянський повстанський рух на Україні (1918-1921). К.: Наукова думка, 1992. 368 с.
3. Верстюк В. Соборність в українській суспільно-політичній думці та реальній політиці (до 100-річчя проголошення Акта Злуки). УІЖ. 2019. № 1. С. 67 - 94.
4. Війна з державою чи за державу? Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років / Д. Архірейський та ін.; за заг. ред. В. Лободаєва. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 400 с.
5. Ганжа П. Українське село у період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.). К., 2000. 208 с.
6. Гриценко А.П. Політичні сили в боротьбі за владу в Україні. Рік 1919. К.: Інститут історії України НАН України, 1996. 80 с.
7. Дерев'янка С.М., Панчук М.І. ЗУНР в українській історіографії. УІЖ. 1995. № 2. С. 28-36.
8. Єфіменко Г.Г. Історія створення та автентичний зміст «воєнно-політичного союзу» між УСРР та РСФРР (березень-червень 1919 р.). УІЖ. 2014. № 1. С. 120-145.
9. Західно-Українська Народна Республіка. 1918-1923. Ілюстрована енциклопедія. К., 2008. 524 с.

10. Карпенко О.Ю. Листопадова 1918 р. національно-демократична революція на західноукраїнських землях. УІЖ. 1993. № 1. С. 16-28.
11. Ковальчук М. Невідома війна 1919 року: Українсько-білогвардійське збройне протистояння. К.: Темпора, 2006. 576 с.
15. Копиленко О. Л., Копиленко М. Л. Держава і право України. 1917 – 1920. Навч. посіб. К.: Либідь, 1997. 208 с.
12. Котляр Ю. В. Повстанство. Селянський рух на Півдні України (1917-1925). Миколаїв: «ТОВ ВіД», 2003. 194 с.
13. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 395 с.
14. Литвин М.Р., Науменко К.Є. Історія ЗУНР. Львів: Видавництво ОЛІР, 1995. 368 с.
15. Нариси історії Української революції 1917-1921 років / Гол. редкол. В. А. Смолій, кер. авт. кол. В. Ф. Верстюк. Кн. 2. К.: Наукова думка, 2012. 464 с.
16. Реєнт О., Великочий В. Державотворчі процеси на західноукраїнських землях через призму національно-демократичної революції 1914 - 1923 рр. УІЖ. 2019. № 2. С. 180 - 194.
17. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т. 2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
18. Українська революція 1917-1921 років: погляд із сьогодення. К.: Ін-т національної пам'яті, 2013. 656 с.
19. Цветков В.Ж. Белое движение в России. 1917-1922 гг. Вопросы истории. 2000. № 7. С. 56-73.
20. Щербатюк В. Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років: українська історіографія. К.: Наукова думка, 2012. 528 с.
21. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917-1921 рр. Спомини і роздуми / Упоряд. В.Верстюк. К.: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2016. 512 с.
22. Якимович Б. Причини поразки ЗУНР: вторгнення, бездіяльність чи зрада? УІЖ. 2019. № 1. С. 180-194.

№ 5. Більшовизм і українська революція 1917-1921 рр. (2 год.).

П л а н

1. Радянський комунізм як історичне явище.
2. Стратегія і тактика більшовиків в Україні у 1917-1918 рр.
3. Утворення і діяльність КП(б)У. Український націонал-комунізм у 1918-1921 рр.
4. Внутрішня й зовнішня політика УСРР у 1919-1921 рр.

Л і т е р а т у р а

1. Війна з державою чи за державу? Селянський повстанський рух в Україні 1917-1921 років / Д. Архірейський та ін.; за заг. ред. В. Лободаєва. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 400 с.
2. Документи українського комунізму. Нью-Йорк, Пролог, 1962. 233 с.
3. Єфіменко Г.Г. Історія створення та автентичний зміст «воєнно-політичного союзу» між УСРР та РСФРР (березень-червень 1919 р.). УІЖ. 2014. № 1. С. 120-145.
4. Єфіменко Г. Комунізм vs. українське націєтворення в радянській Україні (1917-1938 рр.): сприяння, поборювання чи вимушене замирювання? УІЖ. 2012. № 2. С. 114-132.
5. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). К.: Основи, 1996. 393 с.
6. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 1. К.: Темпора, 2013. 504 с.
7. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 398 с.
8. Мазлах С., Шахрай В. До хвили. Що діється на Україні і з Україною. Саратов, 1919; Нью-Йорк, 1967. 303 с.
9. Мейс Дж. Комунізм та дилеми національного визволення. Національний комунізм у радянській Україні (1918-1933 рр.). К.: Комора, 2018. 496 с.
10. Мейс Дж., Панчук М. Український національний комунізм: Трагічні ілюзії. Монографія. К.: ІНВП, 1997. 82 с.
11. Нариси історії Української революції 1917-1921 років / Гол. редкол. В. А. Смолій, кер. авт. кол. В. Ф. Верстюк. Кн. 2. К.: Наукова думка, 2012. 464 с.
12. Пастернак Є. Україна під большевиками (1919-1939): спроба історичної студії. Торонто, 1979. 314 с.
13. Реєнт О.П. Більшовизм і українська революція 1917-1920 рр.: Спроба визначення характеру і динаміки соціальних процесів. К., 1994. 38 с.
14. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т.2. Радянський проект для України / А. В. Гриневич, В. М. Даниленко та інш. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
15. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг ред. Г.Єфіменка; Авт. колектив.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Харків, 2017. 352 с.

МОДУЛЬ 2.

№ 1. Нова економічна політика в Україні: досягнення й прорахунки (4 год.).

П л а н

1. Міжнародне й внутрішнє становище УСРР у кінці 1920 – на початку 1921 р.
2. Запровадження нової економічної політики. Суть НЕПу, його особливості на Україні.

3. Політична система радянського суспільства в УСРР у добу НЕПу.
4. Кінець НЕПу. Причини його згортання, значення, історичний досвід.

Л і т е р а т у р а

1. Боган С. Повстанці Одещини і Придністров'я: Антисоціалістичний повстанський рух на Південному Заході України у 1920-1923 рр. К.: Гамазин, 2013. 176 с.
2. Бриндак О.Б. Ліквідація більшовиками політичної опозиції та встановлення однопартійної системи в Україні в 20-ті роки ХХ століття. Одеса: Астропринт, 1998. 183 с.
3. Васильчук Г. М. Радянська Україна 20-30-х рр.: сучасний історичний дискурс. Запоріжжя, 2008. 314 с.
4. Ганжа П. Українське село у період становлення тоталітарного режиму (1917-1927 рр.). К., 2000. 208 с.
5. Голод 1921-1923 років в Україні. Збірник документів і матеріалів / Упоряд.: О. М. Мовчан, А. П. Огинська, Л. В. Яковлева; Відп. ред. С. В. Кульчицький. К.: Наукова думка, 1993. 237 с.
6. Голодомори в Україні: Одеська область (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947). Дослідження, спогади, документи / Авт. колектив Білоусова Л. Г, Бадера Д. та інш. Одеса, Астропринт, 2007. 460 с.
7. Котляр Ю. В. Повстанство. Селянський рух на Півдні України (1917-1925). Миколаїв: «ТОВ Від», 2003. 194 с.
8. Кульчицький С. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). – К.: Основи, 1996. 393 с.
9. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 2. К.: Темпора, 2013. 628 с.
10. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 398 с.
11. Мовчан О.М. Голод 1921-1923 рр. на Україні. УІЖ. 1990. № 10 С. 38-45.
12. Мовчан О.М. Повсякденне життя робітників УСРР. 1920-ті рр. К.: Інститут історії України НАН України, 2011. 312 с.
13. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1929 рр.): Колективна монографія / Відп. ред.. С.В.Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. – Кн.1. Ч.1. К.: Інститут історії України, 2010. 445 с. (Серія «З історії повсякденного життя в Україні»).
14. Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1929 рр.): Колективна монографія / Відп. ред.. С.В.Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. Кн.1. Ч.2. К.: Інститут історії України, 2010. 382 с. (Серія «З історії повсякденного життя в Україні»).
15. Пиріг О.А.. Місце грошової реформи 1922-1924 рр. у здійсненні нової економічної політики. УІЖ. 2000. № 3. С. 92-102.
16. Пиріг Р.Я. НЕП: більшовицька політика імпровізації. К., 2001. 274 с.
17. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921-1928). Колективна монографія. Том 1 / Відп. Ред. С. Кульчицький.; Авт. кол.: Л.Гриневич,

- Т.Євсєєва та інш. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2015. 656 с.
18. Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921-1928). Колективна монографія. Том 2 / Відп. Ред. С. Кульчицький.; Авт. Кол.: Л.Грневич, Т.Євсєєва та інш. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2015. 599 с.
 19. Сутність і особливості нової економічної політики в українському селі (1921 – 1928). К., 2000. 224 с.
 20. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг ред. Г.Єфіменка; Авт. колектив.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Х., 2017. 352 с.
 21. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.

№ 2. Політика українізації: причини, суть, наслідки (2 год.).

П л а н

1. Передумови й причини запровадження політики коренізації в СРСР. Українізація, її суть, оцінки в сучасній літературі.
2. Основні напрямки й етапи здійснення політики українізації у 1923-1933 рр. Міф про «націонал-ухильництво».
3. Політика українізації та національні меншості в УСРР у 20-х – на початку 30-х рр.
4. Контукраїнізація на початку 30-х років: причини і наслідки.

Л і т е р а т у р а

1. Антонюк О.В. Формування етнополітики Української держави: історичні та теоретико-методологічні засади. К., 1999. 282 с.
2. Бондарчук П.М. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932-1938). К., 2001. 302 с.
3. Борисьонюк О.Ю. Обговорення проблем українізації вищим партійним керівництвом у 1922-1923 рр. УІЖ. 2000. № 4. С. 90-99.
4. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX століття. Навчальний посібник. К.: Генеза, 1996. 360 с.
5. Дашкевич Я.Р. Політичне ошуканство чи провокація? Крах українізації 20-х – 30-х рр. Літературна Україна. 1990. 4 жовтня.
6. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.; Видавничий дім «KM Academia», 1998. 276 с.
7. Єфіменко Г.Г. Національні аспекти у формуванні компартійно- радянського апарату в УСРР (1932-1938). УІЖ. 2000. № 5. С. 3-17.
8. Комаренко Т. О. «Теорія боротьби двох культур» і шляхи розв'язання національного питання в Україні (березень – квітень 1923 р., Проблеми історії України: факти, судження, знахідки. Міжвідомчий збірник наукових праць. 1994. Випуск 3. С.84-90.

9. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 2. К.: Темпора, 2013. 628 с.
10. Лозицький В.С. Політика українізації в 20-30-х роках: історія, проблеми, уроки УІЖ. 1989. № 3. С. 46-53.
11. Мейс Дж. Комунізм та дилеми національного визволення. Національний комунізм у радянській Україні (1918-1933 рр.). К.: Комора, 2018. 496 с.
12. Мейс Дж., Панчук М. Український національний комунізм: Трагічні ілюзії. Монографія. К.: ІНВП, 1997. 82 с.
13. Національне питання в Україні: виклики сучасності, уроки історії. Доповіді та матеріали всеукраїнської наукової конференції. 20 листопада 2014 р. / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2016. 262 с.
14. Парахіна М. Б. Основні засади «теорії боротьби двох культур»: проблеми російсько-українського минулого і сучасність. Чернігів, 2012. 120 с.
15. Політика коренізації в радянській Україні (1920 – 1930-ті рр.). Науково-додоміжний бібліографічний покажчик / Упоряд. та авт. вступ. Ст.: П. Бондарчук, В. Даниленко, Г. Єфіменко. К.: Інститут історії України НАН України, 2003. 219 с.
16. Рубльов О., Якубова Л. Органи етнополітичного регулювання в контексті політики коренізації: український досвід / Відп. Ред С.Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2014. 406 с.
17. Сергійчук В. «Українізація Росії». Політичне ошуканство українців російською більшовицькою владою в 1923-1932 роках. К.: Українська Видавнича Спілка, 2000. 336 с.
18. Советские нации и национальная политика в 1920-1950-е годы. Материалы VI международной научной конференции. Киев, 10-12 октября 2013 г. Политическая энциклопедия; Фонд «Президентский центр Б. Н. Ельцина». М.: РОССПЭН, 2014. 686 с.
19. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг ред. Г.Єфіменка; Авт. Колектив.: Єфіменко Г., ПРимаченко Я., Юркова О. Х., 2017. 352 с.
20. «Українізація» 1920-30-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. В. А. Смолія. К.: Інститут історії України НАН України, 2003. 392 с.
21. Чирко Б.В. Національні меншості на Україні в 20-30-х рр. УІЖ. 1990. № 1. С. 51-64.
22. Якубова Л.Д. Національно-культурне життя етнічних меншостей України (20-30-ті роки): коренізація і денационалізація. УІЖ. 1998. № 6. С. 22-36; 1999. № 1. С. 41-55.
23. Якубова Л.Д. Етнічні меншини в суспільно-політичному та культурному житті УСРР у 20-ті – першій половині 30-х років ХХ ст. К.: Інститут історії України, 2006. 506 с.
24. Якубова Л. Повсякденне життя етнічних меншин України у міжвоєнну добу . К.: Ін-т історії України, 2011. 339 с

№ 3. Голодомор в Україні 1932-1933 рр (2 год.).

П л а н

1. Історіографія голодомору 1932-1933 рр.
2. Причини й передумови голоду: соціально-економічні й політичні процеси в УСРР наприкінці 20-х – на початку 30-х рр..
3. Дійові особи й механізм упокорення голодом селянства України.
4. Демографічні втрати України у 30-ті рр.. Оцінка та уроки голодомору 1932-1933 рр.

Л і т е р а т у р а

1. Голод 1932-1933 рр. на Україні: очима істориків, мовою документів. К.: Політвидав, 1990. 605 с.
2. Голодомор в Україні 1932-1933 рр. Бібліографічний покажчик / Упоряд. Л. М. Бур'ян, І. Е. Рікун; Редкол.: О. Ф. Ботушанська, С. В. Кульчицький (відп. ред), В. Мотика. Одеса, 2001. 656 с.
3. Голодомор в Україні 1932-1933 рр. Бібліографічний покажчик / Упоряд. Л. М. Бур'ян, І. Е. Рікун; Редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.), С. В. Кульчицький (наук. ред.), В. Мотика. Одеса, 2008. 576 с.
4. Голодомор 1932-1933 років в Україні: документи і матеріали. К., 2007. 420 с.
5. Голодомори в Україні: Одеська область (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947). Дослідження, спогади, документи / Авт. колектив Білоусова Л. Г., Бадера Д. та інш. Одеса, 2007. 460 с.
6. Гриневич Л. Голод 1928-1929 рр. в радянській Україні. К.: Ін-т. історії України НАН України, 2013. 435 с.
7. Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. К., 1993. 620 с.
8. Кульчицький С.В. Голод 1932-33 років в Україні як геноцид: труднощі усвідомлення. К.: Наш час, 2007. 429 с.
9. 1 Кульчицький С.В. Український Голодомор у контексті сталінської «революції згори». УІЖ. 2013. № 6. С.18-44.
10. Левчук Н.М., Боряк Т.Г., Воловина О., Рудницький О.П., Ковбасюк А.Б. Втрати міського й сільського населення України внаслідок Голодомору в 1932-1934 рр.: нові оцінки. УІЖ. 2015. № 4. С.84-112.
11. Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Одеська область: [у 2 ч.]. Ч. 1. Одеса, 2008. 1008 с.
12. Папакін Г. «Чорна дошка»: Антиселянські репресії (1932-1933). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2013. 422 с.
13. Петренко В. Більшовицька влада та українське селянство у 20-30-х рр. ХХ ст.: причини, технології, наслідки Голодомору-геноциду (за матеріалами Поділля). Вінниця, 2008. 320 с.
14. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.

15. Шитюк М. М., Бахтін А. М. Південна Україна: колективізація і голод (1929 - 1933 рр.). Миколаїв: Аскел, 2007. 512 с.

№ 4. Особливості сталінського тоталітарного режиму в Україні (2 год.).

П л а н

1. Феномен тоталітаризму та його радянського різновиду у 30-ті рр.. Національний вимір тоталітарного режиму в Україні.
2. Масовий терор та репресії як засіб управління радянським суспільством. Політичні процеси 30-х рр..
3. Опір населення України сталінізму.

Л і т е р а т у р а

1. Безотосний М.Г. Україна в добу сталінщини. Історія опору. К., 2002. 128 с.
2. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні, 1917-1953: суспільно-політичний та політико-правовий аналіз: У 2 кн. Кн. 1. К.: «Либідь» - «Військо України», 1994. 424 с.; Кн. 2. К.: «Либідь» - «Військо України», 1994. 686 с.
3. Білокінь С.І. Масовий терор як засіб державного правління в СРСР: 1917-1941 рр. Вид. 2-ге, випр. та доп. К., 2017. 768 с.
4. Бугай М.Ф. Депортації населення України в 30-50-ті роки. УІЖ. 1990. № 10. С. 32 – 38.
5. Васильчук Г. М. Радянська Україна 20-30-х рр.: сучасний історичний дискурс. Запоріжжя, 2008. 314 с.
6. Верменич Я. В. Теоретичні засади дослідження політичних репресій у радянській Україні: соціальні, етнічні, регіональні аспекти. УІЖ. 2012. № 5. С. 109 – 119.
7. Вронська Т. Упокорення страхом. Сімейне заручництво у каральній практиці радянської влади, 1917-1953 рр. К., 2013. 624 с.
8. Герасим'юк О. Розстрільний календар. Харків, 2017. 431 с.
9. Епплбом Е. Історія ГУЛАГу. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2006. 512 с.
10. Касьянов Г. В., Даниленко В. М. Сталінізм і українська інтелігенція (20-30-і роки). К.: Наукова думка, 1991. 96 с.
11. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки (Дослідження і спостереження сучасника). К.: Смолоскип, 1995. 508 с.
12. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 2. К.: Темпора, 2013. 388 с.
13. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття. 1914-1945 роки /Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 398 с.

14. Одеський мартиролог: дані про репресованих Одеси і Одеської області за роки радянської влади. У 2-х томах / Уклад.: Л. В. Ковальчук, Г. О. Разумов. Т.1. Одеса: ОКФА, 1997. 750 с.; Т.2. Одеса: ОКФА, 1999. 800 с.
15. Пастернак Є. Україна під большевиками (1919-1939): Спроба історичної студії. Торонто, 1979. 314 с.
16. Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках. Спогади. 1933 – 1944. Б. М. 1947. 93 с.
17. Реабілітовані історією. Одеська область: Книга перша / Упорядники Л. В. Ковальчук, Е. П. Петровський. Одеса: АТ «Пласке», 2010. 800 с.
18. Рубльов О. С., Черченко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20 – 50-ті роки ХХ ст.). К.: Наукова думка, 1994. 350 с.
19. Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. К.: Дуліби, 2015. 584 с.
20. Соловей Д. Голгота України. Дрогобич: Відродження, 1993. 287 с.
21. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
22. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг ред. Г.Єфіменка; Авт. Колектив.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Х., 2017. 352 с.
23. Українське радянське суспільство 30-х рр. ХХ ст.: нариси повсякденного життя. К.: Ін-т історії України НАН України, 2012. 786 с.
24. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.
25. Шаповал Ю.І. Людина і система (Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні. К., 1994. 272 с.
26. Шаповал Ю. Україна ХХ століття: Особи та події в контексті важкої історії. К.: Генеза, 2001. 560 с.
27. Шаповал Ю. І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. К.: Наукова думка, 1993. 313 с.
28. Шитюк М. М. Масові репресії проти населення Півдня України в 20 - 50-ті роки ХХ ст. К.: Тетра, 2000. 550 с.
29. Якубова Л., Примаченко Я. В обіймах страху і смерті. Більшовицький терор в Україні. Х., 2016. 543 с.

№ 5. «Культурна революція» в УСРР та її наслідки (2 год.).

П л а н

1. Культурний ренесанс в Україні у 20-ті рр.: причини, суть, наслідки.
2. Розвиток культури в умовах панування тоталітарного режиму в Україні у 30-ті рр.
3. Сталінізм і українська інтелігенція.
4. Становище церкви в УРСР у 20-ті – 30-ті рр.

Л і т е р а т у р а

1. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні, 1917-1953: суспільно-політичний та політико-правовий аналіз: У 2 кн. Кн. 1. К.: «Либідь» - «Військо України», 1994. 424 с.
2. Білокінь С. І. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР: 1917-1941. Ви. 2-ге, випр. Та доп. К., 2017. 768 с.
3. Васильчук Г. М. Радянська Україна 20-30-х рр.: сучасний історичний дискурс. Запоріжжя, 2008. 314 с.
4. Водотика С.Г. Нариси історії історичної науки УСРР 1920-х років. Херсон, 1998. 171 с.
5. Єфіменко Г. Г. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932-1938). К., 2001. 303 с.
6. З порога смерті. Письменники України – жертви сталінських репресій / Упоряд. О. Г. Мусієнко. Вип. 1. К.: Радянський письменник, 1991. 464 с.
7. Кручек О.А. Становлення державної політики в УСРР в галузі національної культури (1920-1923 рр.). К.: Інститут історії України НАН України, 1996. 50 с.
8. Культурний процес на Україні в 20-30-ті роки. Дискусія. УІЖ. 1998. № 10.
9. Литвин В. Україна: міжвоєнна доба (1921 – 1938). К.: Альтернативи, 2003. 512 с.
10. Мандрик М. Культура українського села в період сталінізму. 1929-1938 рр. Івано-Франківськ, 1998. 320 с.
11. Марочко В. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929-1941). К.: Науковий світ, 2003. 302 с.
12. Онопрієнко В.І. Історія української науки XIX-XX століть: Навчальний посібник. К.: Либідь, 1998. 304 с.
13. Пащенко В.О. Держава і православ'я в Україні, 20-30-ті роки. К.: Б.в., 1993. 188 с.
14. Петров В. Діячі української культури - жертви більшовицького терору (1920-1940). К., 1992. 80 с.
15. Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках. Спогади. 1933 – 1944. Б. М. 1947. 93 с.
16. Попович М. Нарис історії культури України. К.: Арттек, 1998. 728 с.
17. Рубльов О. С., Черченко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20 – 50-ті роки XX ст.). К.: Наукова думка, 1994. 350 с.
18. Семчишин М. Тисяча років української культури (Історичний огляд культурного процесу). Нью-Йорк, 1985. 550 с.
19. Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг ред. Г.Єфіменка; Авт. Колектив.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Х., 2017. 352 с.
20. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т.2. Радянський проект для України / А. В. Гриневич, В. М. Даниленко та інш. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
21. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциду: Док. І матеріали / Упоряд.: Л. Масенко та інш. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. 399 с.

22. Українське радянське сіспільство 30-х рр. ХХ ст.: нариси повсякденного життя / Відп. ред. С. В. Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2012. 786 с.
23. Шипович М. А. Радянське керівництво та літературно-мистецька інтелігенція України: 20-ті роки. УІЖ. 2000. № 1. С. 95-102.

№ 6. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (2 год.).

П л а н

1. Українські землі у складі Польщі.
2. Українські землі у складі Чехословаччини. Карпатоукраїнська державність.
3. Українські землі під владою Румунії.

Л і т е р а т у р а

1. Вегеш М. М. Вони боронили Карпатську Україну: Нариси історії національно-визвольної боротьби закарпатських українців / М. М. Вегеш (ред.), М. В. Делеган та інш. Ужгород: Карпати, 2002. 712 с.
2. Вегеш М. М., Задорожний В. Є. Карпатська Україна в 1938-1939 рр.: деякі аспекти соціально-політичного й економічного розвитку. УІЖ. 1995. № 2. С. 42 - 50.
3. Віднянський С. В. Українське питання у міжвоєнній Польщі: основні проблеми й напрямки наукових досліджень у сучасній історичній науці. УІЖ. 2003. № 2.
4. Віднянський С. В. Карпатська Україна як етап українського державотворення. УІЖ. 2019. № 2. С. 67-74.
5. Гаврилів І. Політичні партії та організації Західної України в 20-30-х роках ХХ століття / Національно-визвольна боротьба 20-50-х років ХХ ст. в Україні. Збірник матеріалів першої міжнародної наукової конференції Львів, 25-26 червня 1991 р. К. Львів, 1993. С. 91-99.
6. Гунчак Т. Українська суспільно-політична думка 1920-их років: монархізм, націоналізм, націонал-комунізм. Сучасність. 1986. Ч. 1 (297). С. 69 - 78.
7. Депортації. Західні землі України (кінець 30-х – початок 50-х рр.): документи, матеріали, спогади у трьох томах. Т. 1. 1939 - 1945. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1998. 751 с.
8. Зайцев О. Ю. Представники українських політичних партій Західної України у парламенті Польщі (1922-1939 рр.). УІЖ. 1993. № 1. С. 72-84.
9. Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага, 1942. 372 с.
10. Перевезій В. О. Служіння Богу і народу: Українська греко-католицька церква між двома світовими війнами. К.: Світогляд, 2004. 203 с.
11. Рубльов О. С., Черченко Ю. А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції, 20-50-ті роки ХХ ст. К., 1994. 350 с.
12. Стерчо П. Карпато-Українська держава: До історії визвольної боротьби карпатських українців у 1918-1939 роках. Львів: За вільну Україну, 1994. 288 с.

13. Трощинський В. П. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. К.: Інтел, 1994. 260 с.
14. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.
15. Чоповський М. Ю. Голгофа Західної України: (Злочинна діяльність окупаційних режимів проти населення західноукраїнських земель та його боротьба за волю і незалежність 1920-1953 рр.). Львів, 1996. 141 с.
16. Швагуляк М. Партійні поділи і загальнонаціональні інтереси. Проблема політичної консолідації українського національного руху Галичини (1919 – 1939 рр.) Сучасність. 1994. № 2. С. 77-82.

№ 7. Український інтегральний націоналізм 20-х – 30-х рр.: ідеологія, політика, практика (4 год.).

П л а н

1. Українська суспільно-політична думка в еміграції та Західній Україні у міжвоєнний період: загальна характеристика.
2. Теоретичні підстави українського інтегрального націоналізму. Д.Донцов, М.Сціборський, Ю.Вассиян.
3. Організаційне становлення українського інтегрального націоналізму. Створення ОУН.
4. Діяльність ОУН у 30-ті рр.: форми, методи, вплив на розвиток українського національно-визвольного руху.

Л і т е р а т у р а

1. Васюта І.К. Національно-визвольний рух у Західній Україні (1918-1939 рр.). УІЖ. 2001. № 5. С. 22 - 42.
2. Гаврилів І. Політичні партії та організації Західної України в 20-30-х роках ХХ століття / Національно-визвольна боротьба 20-50-х років ХХ ст. в Україні. Збірник матеріалів першої міжнародної наукової конференції Львів, 25-26 червня 1991 р. К. Львів, 1993. С. 91- 99.
3. Галушко К. Украинский национализм: ликбез для русских, или Кто и зачем придумал Украину. Вид 2-ге, доп. К.: Темпора, 2012. 636 с.
4. Галушко К. Український націоналізм. Короткий курс з історії України / Наук. ред. І. Гирич. К., 2017. 130 с.
5. Грицак Я. Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад. Есеї. К: Критика, 2011. 350 с.
6. Гунчак Т. Українська політична думка 1920-х років: монархізм, націоналізм, націонал-комунізм. Сучасність. 1986. Ч.1(297). С. 69 - 78.
7. Документи і матеріали з історії Організації Українських Націоналістів / Упор. Ю. Черченко, О. Кучерук. Т. 1. 1927-1930. К.: вид.во ім. Олени Теліги, 2005. 480 с.
8. Донцов Д. Націоналізм. К.: ФОП Стебляк О. М., 2015. 256 с.

9. Зайцев О. Український інтегральний націоналізм (1920-1930-ті роки): Нариси інтелектуальної історії. К.: Критика, 2013. 488 с.
10. Касьянов Г. До питання про ідеологію Організації українських націоналістів (ОУН): аналітичний огляд. К.: Інститут історії України, 2003. 63 с.
11. Касьянов Г. Теорії націй та націоналізму. К., 1999
12. Касьянов Г.А. Український націоналізм: проблема наукового переосмислення УІЖ. 1998. № 2. С. 39-52.
13. Кентій А.В. Нариси історії Організації українських націоналістів (1920-1941 рр.). К.: Інститут історії України НАН України, 1998. 201 с.
14. Лисяк-Рудницький І. Націоналізм. / Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. Т.2. К.: Основи, 1994. С. 237 - 259.
15. Мандрик М. Український націоналізм: становлення в міжвоєнну добу. К.: Видавництво ім. Олени Теліги, 2006. 388 с.
16. Мірчук П. Нариси історії ОУН. Т.1. 1920-1939. Видання 3-є, доп. К.: Українська видавнича спілка, 2007. 1006 с.
17. Націоналізм. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера. Антологія. К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2010. 684 с.
18. Перепічка Є.В. Феномен Степана Бандери. [Монографія]. Вид. 2-ге, доп. Львів: Сполом, 2008. 735 с.
19. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія. К., 2004. 170 с.
20. Сціборський М. Націократія. К., 2016. 244 с.

МОДУЛЬ 3

1. Початок Другої світової війни. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР та СРСР (2 год.).

П л а н

1. «Українське питання» в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа.
2. Початок Другої світової війни. Вхідження західноукраїнських земель (Східної Галичини, Північної Буковини та Бессарабії) до складу СРСР і УРСР.
3. Радянізація західних областей України.
4. Україна напередодні німецько-радянської війни.

Л і т е р а т у р а

1. Баран В., Токарський В. Україна: Західні землі. 1939-1941. Львів, 2009. 449 с.
2. Друга світова війна в історичній пам'яті України. (За матеріалами інституту національної пам'яті). Київ-Ніжин, 2010. 247 с.
3. Депортації. Західні землі України (кінець 30-х – початок 50-х рр.): документи, матеріали, спогади у трьох томах. Т. 1. 1939 - 1945. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1998. 751 с.

4. Депортации польских граждан из Западной Украины и Западной Белоруссии в 1940 Варшава-Москва, 2003году. .
5. Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку Другої світової війни. УІЖ. 1991. № 9. С. 30 - 41.
6. Ковалюк В.Р. Культурологічний та духовний аспекти «радянизації» Західної України. УІЖ. 1993. № 2-3. С. 2 - 16.
7. Литвин В.М. Україна у війнах і революціях ХХ століття 1914-1945/ Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 398 с.
8. Ліквідація УГКЦ (1939-1946). Документи радянських органів безпеки. Т. 1. К., 2006. 926 с.
9. Перша та друга світові війни в історії людства (до 100-річчя Першої та 75-річчя початку Другої світових воєн). К.: Пріоритети, 2014. 316 с.
10. Романів О. Західноукраїнська трагедія. 1941. 3-е вид. Львів, 2008. 428 с.
11. Сергійчук В. Правда про «золотий вересень» 1939-го. К.: ПП Сергійчук П. П., 2014. 208 с.
12. Сучасні дискусії про Другу світову війну: Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків. Львів: ЗУКЦ, 2012. 224 с.
13. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
14. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.
15. Швагуляк М. «Українська карта». Українське питання в міжнародній політиці напередодні та на початку Другої світової війни. Дзвін. 1990. № 7. С/ 39-48/

2. Антинацистський рух опору в Україні (1941-1944 рр.) (4год.)

П л а н

1. Україна в завойовницьких планах Німеччини.
2. Німецький окупаційний режим на території України. План «Ост».
3. Партизанський і підпільний рух на окупованій території України у 1941-1944 рр.
4. «Поліська Січ» Т.Бульби-Боровця: програма, стратегія, діяльність.
5. ОУН-УПА у 1941-1945 рр.

Л і т е р а т у р а

1. Бульба-Боровець Тарас. Армія без держави: Слава і трагедія українського повстанського руху. Спогади. Вінніпег, 1981. 327 с.
2. Ветров І.Г. Економічна експансія Третього рейху в Україні. 1941-1944. К.: Червона калина, 2000. 232 с.
3. Відгомін Волинської трагедії в історичній пам'яті польського й українського народів / Гол. ред.. В.Ф.Солдатенко. К.: Пріоритети, 2013. 292 с.
4. Від Рейхстагу до Івдзіми. У полум'ї війни. Україна і українці у Другій світовій / Заг. ред. Я.Примаченко. Х., 2017. 352 с.

5. Волошин Ю.В. Православна церква в Україні періоду нацистської окупації 1941-1944 рр. Полтава, 1997. 127 с.
6. Вронська Т.В. В умовах війни. Життя та побут населення міст України (1943-1945 рр.). К.: Інститут історії України НАН України, 1995. 83 с.
7. Глушенок Н.М. Аграрна політика Німеччини в рейхскомісаріаті «Україна». 1941-1944. К., 2005. 202 с.
8. Гогун А. С. Сталинские коммандос. Украинские партизанские формирования. 1941 - 1944. М: РОССПЭН, 2012. 527 с.
9. Головка М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи України в період Другої світової війни. 1939-1945. К., 2004. 704 с.
10. Горбуров Є. Г., Шитюк М. М. Суспільно-політична та бойова діяльність націоналістичного підпілля півдня України в роки німецько-румунської окупації. К., 2003. 57 с.
11. Гунчак Тарас. У мундирах ворога. К., 1993. 205 с.
12. Дзьобак В.В. Отаман Тарас Бульба-Боровец: штрихи до політичного портрету. К., 1995. 38 с.
13. Дзьобак В. Тарас Бульба-Боровець і його підрозділи в українському русі опору (1941 – 1944 рр.). К.: Інститут історії України НАН України, 2002. 261 с.
14. Друга світова війна в історичній пам'яті України. (За матеріалами інституту національної пам'яті) / Упорядники Л. Герасименко, Р. Пилявець. Київ-Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2010. 247 с.
15. Льюшин І.І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. К.: Інститут історії України НАН України, 2001. 289 с.
16. Льюшин І.І. Волинська трагедія 1943 - 1944 рр. К.: Інститут історії України НАН України, 2003. 313 с.
17. Єлисаветський С.Я. Герої руху Опору у Франції – вихідці з України. УІЖ. 1992. № 5. С. 103 - 108.
18. Капась І.А. Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941-1953 рр.). К.: К.І.С., 2016. 208 с.
19. Кентій А., Лозицький В. Війна без пощади і милосердя: Партизанський фронт у тилу вермахту в Україні (1941-1944). К.: Генеза, 2005. 408 с.
20. Кентій А.В., Лозицький В.С., Слободянюк М.А. Радянський рух Опору на окупованій території України. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 98 с.
21. Клоков В.И. О стратегии и тактике советских партизан в борьбе против фашистских оккупантов на Украине (1941-1944). К., 1994. 75 с.
22. Коваль В.С. Невідомий варіант плану «Барбаросса». Рік 1941-й: партизани. УІЖ. 1996. № 3. С. 41 - 53.
23. Коваль М. В., Медведок П. В. Фольксдойче в Україні (1941-1944). УІЖ. 1992. № 5. С. 15-28.
24. Король В.Ю. Трагедія військовополонених на окупованій території України. К.: Академія, 2004. 125 с.

25. Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. Париж-Нью-Йорк-Львів, 1993. 659 с.
26. Левітас Ф. Євреї України в роки Другої світової війни. К., 1997. 272 с.
27. Мірчук Петро. Українська повстанська армія. 1942-1950. Документи і матеріали. Львів, 1991. 448 с.
28. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Історичні нариси / НАН України, Інститут історії України / С. В. Кульчицький (відп. ред.). К.: Наукова думка, 1995. 495 с.
29. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. К., 2005. 53 с.
30. Переслідування та вбивства ромів на теренах України у часи Другої світової війни: Збірник документів, матеріалів та спогадів. К.: Український центр вивчення Голокосту, 2013. 208 с.
31. Сергійчук В. Радянські партизани проти ОУН-УПА. К., 2000. 201 с.
32. Слободянюк М.А. Радянські підпільники у боротьбі з нацистськими окупантами на території України. УІЖ. 2010. № 3. С. 46-62.
33. Соколов Б.В. Оккупация. Правда и мифы. М.: АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2002. 352 с.
34. Сучасні дискусії про Другу світову війну: Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків. Львів: ЗУКЦ, 2012. 224 с.
35. Титаренко Д.М. Культурне життя на Донбасі під час нацистської окупації. УІЖ. 2015. № 2. С. 67-84.
36. «... То була неволя»: Спогади та листи остарбайтерів / НАН України. Інститут національної пам'яті України. К.: 2006. 543 с.
37. Україна в другій світовій війні у документах. Збірник німецьких архівних матеріалів. У 4-х томах / Упоряд. В. Косик. Т. 1. Львів, 1997. 384 с. Т. 2. Львів, 1998, 384 с. Т.3. Львів, 1999. 384 с. ; Т.4. Львів, 2000. 368 с.
38. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси. У двох книгах. Книга 1 / Ред кол.: В.А.Смолій (голова колегії), Г.В.Боряк та інш. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2011. 735 с.
39. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
40. Україна партизанська. Партизанські формування та органи керівництва ними (1941-1945 рр.). К.: Парламентське видавництво, 2001. 319 с.
41. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.
42. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.
43. Чумаченко В.А. Питання про колабораціонізм українців у II світовій війні у висвітленні істориків США і Канади. Записки історичного факультету ОДУ. Випуск 10. Одеса, 2000. С.83-89.
44. Щоденник солдата Михайла Нікішенка: Засвідчений час. 1942 – 1943. / Упоряд. М. Житар. Хмельницький: НВП «Єврика ТОВ», 2002. 68 с.

3. Одещина у роки Другої світової війни (семінар-екскурсія за матеріалами експозиції Одеського історико-краєзнавчого музею) (2 год.).

П л а н

1. Оборона Одеси.
2. Румунсько-німецький окупаційний режим на території Одещини.
3. Партизансько-підпільний рух на території Одещини у 1941-1944 рр.
4. Українське самостійницьке підпілля у Трансністрії.
5. Визволення Одеси.

Л і т е р а т у р а

1. Матеріали експозиції Одеського історико-краєзнавчого музею.
2. Вінцковський Т., Нікульча І. Українське самостійницьке підпілля у Трансністрії (1941-1944). УІЖ. 2007. № 5. С. 124 - 134.
3. Горбуров Є. Г., Шитюк М.М. Суспільно-політична та бойова діяльність націоналістичного підпілля Півдня України в роки німецько-румунської окупації. К., 2003. 57 с.
4. Горбуров Є. Г., Котляр Ю. В., Шитюк М. М. Повстансько-партизанський рух на Півдні України в 1917 - 1944 рр. Монографія. Херсон: ОЛДІ-плюс, 2003. 340 с.
5. Історія Одеси / колектив авторів. Гол. ред.. В.Н.Станко. Одеса,: Друк, 2002. 560 с.
6. Михайлуца М. І. Православна церква на Півдні України у роки Другої світової війни (1939 – 1945). Одеса: Вид-во «ВМВ», 2008. 392 с.
7. Одесская область в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.: Документы и материалы. Одесса, 1970.
8. Савченко В. А., Филипенко А. А. Оборона Одессы. 73 дня героической обороны города. М.: Центрполиграф, 2011. 447 с.
9. Савченко Я.А. Із небуття в безсмертя. Спогади розвідника. Кн. 1-2. Одеса: Астропринт, 2000. 432 с.
- 10.Трефєра Н.В. Окупаційний режим на території Трансністрії (1941-1944) / Сторінки воєнної історії України. Зб. Наукових праць. Вип. 10. Частина 1.К., 2006.
- 11.Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси. У двох книгах. Книга 1 / Ред кол.: В.А.Смолій (голова колегії), Г.В.Боряк та інш. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2011. 735 с.
- 12.Черкасов А. А. Оборона Одессы. Страницы правды. Одесса: Optimum, 2006. 210 с.
- 13.Черкасов А. А. Оккупация Одессы. Год 1941. Очерки. Одесса: Optimum, 2007. 270 с.
- 14.Шитюк М. М., Сугацька Н. В. Геноцид проти євреїв Південної України в роки німецько-румунської окупації (1941 - 1944). Миколаїв, 2008. 154 с.

4. Українське суспільство і радянська влада у роки Другої світової війни (2 год.).

П л а н

1. Радянський режим і українське населення: криза лояльності.
2. Мобілізація економіки та евакуація з України матеріальних та людських ресурсів.
3. Трудові та технологічні ресурси України в нарощуванні військово-економічного потенціалу СРСР.
4. Радянські репресії та депортації в роки війни.
5. Повсякденне життя людей в умовах війни: школа виживання.

Л і т е р а т у р а

1. Боротьба за Україну в 1943-1944 рр.: влада, збройні сили, суспільств: Збірник наукових праць / Ред. колегія В.А.Смолій (гол. ред.), О.Є.Лисенко та інш.. К.: Ін-т історії НАН України, 2014. 622 с.
2. Бугай М.Ф. Депортації кримських татар у 1944 р. УІЖ. 1992. № 1.
3. Вронська Т.В. В умовах війни: життя та побут населення міст України (1943-1945). К.: Інститут історії України НАН України, 1995. 83 с.
4. Вронська Т.В., Пастушенко Т.В. Зворотний бік війни: історичний та соціально-правовий портрет радянських оточенців. УІЖ. 2015. № 2. С. 22-41.
5. Гриневич В.А. Від пролетарського інтернаціоналізму до російського націоналізму: метаморфози сталінської політики та ідеології в роки війни Німеччини проти Радянського Союзу 1941-1945 рр. Сторінки воєнної історії України. Вип. 8. Частина II. К., 2004.
6. Гриневич В.А. Напад Німеччини на СРСР і криза лояльності сталінському режиму в Україні. Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових праць. Вип. 7. Частина II. К., 2003.
7. Гриневич В.А. Неприборкане різногolosся. Друга світова війна і суспільно-політичні настрої в Україні. 1939 – червень 1941 рр. Київ-Дніпропетровськ: Ліра, 2012. 508 с.
8. Головка М. Л. Суспільно-політичні організації та рухи України в період Другої світової війни. 1939-1945. К., 2004. 704 с.
9. Депортовані кримські татари, болгары, вірмени, греки, німці. Збірник документів. Автономна республіка Крим (1989-1999) / Упоряд. Ю. Білуха (керівник), В. Петров та інш. К.: Абрис, 1999. 416 с.
10. Друга світова війна в історичній пам'яті України. (За матеріалами інституту національної пам'яті). Київ-Ніжин, 2010. 247 с.
11. Каліщук О.М. Сучасні історичні дискусії щодо міжнаціональних відносин у роки Другої світової війни: порівняльний аспект (Єдвабне', Волинь'43). УІЖ. 2015. Вип. 5. С.149-163.
12. Лисенко О.Є. Подолання «міфу війни», або Від якої спадщини ми відмовляємося: науковий дискурс, політика пам'яті та сучасні виклики (з

- приводу 70-річчя перемоги над нацизмом і фашизмом). УІЖ. 2015. № 2. С.4-21.
13. Ніколаєць Ю. Моральний стан Червоної Армії в Україні в перший період війни проти німецько-фашистських загарбників. Дезертирство та боротьба з ним. К.: Міжнародна фінансова агенція, 1998.
 14. Ніколаєць Ю. Морально-політичний стан населення України у перший період Великої Вітчизняної війни. Вінниця: Х-АРТ, 2004.
 15. Стяжкіна О.В. Жінки України в повсякденні окупації: відмінності сценаріїв, інтенції й ресурси виживання. УІЖ. 2015. № 3. С. 42 - 66.
 16. Сучасні дискусії про Другу світову війну: Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків. Львів: ЗУКЦ, 2012. 224 с.
 17. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси. У двох книгах. Книга 2 / Ред кол.: В.А.Смолій (голова колегії), Г.В.Боряк та інш. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2011. 943 с.
 18. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
 19. Українські жінки у горнилі модернізації / Під заг. ред О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.
 20. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.

5. Післявоєнна відбудова і розвиток народного господарства УРСР у перші повоєнні роки (2 год.).

П л а н

1. Об'єднання українських етнічних земель у складі УРСР.
2. Людські та матеріальні втрати УРСР внаслідок військових дій.
3. Відбудова промисловості і сільського господарства УРСР. Голод 1946-1947 рр.
4. Особливості відбудови і розвитку економіки у західних областях УРСР.

Л і т е р а т у р а

1. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945 - 1991 рр.). Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. 670 с.
2. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980 – ті рр.) / Україна крізь віки. Т. 13. К.: Альтернативи, 1999. 303 с.
3. Бондарчук П.М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940-1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації / Гол. ред. В.А. Смолій, Наук. ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2011. 322 с.
4. Веселова О.М., Панченко П.П. Ще одна трагічна сторінка історії України (голод 1946-1947 рр.). УІЖ. 1995. № 6. С. 112-123.

5. Голод в Україні 1946-1947. Документи і матеріали / НАН України, інститут історії України / В. А. Смолій (ред.), О. М. Веселова (упоряд.). К.: Вид-во М. П. Коць, 1996. 375 с.
6. Голодомори в Україні: Одеська область (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947). Дослідження, спогади, документи / Авт. колектив Білоусова Л. Г., Бадера Д. та інш. Одеса, 2007. 460 с.
7. Скульчик Сергій. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. К., 2008. 303 с.
8. Коваль М.В. Українська РСР в період відбудови і розвитку народного господарства (1945-1955). УІЖ. 1990. № 4. С. 80-87.
9. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.
10. Литвин В. М. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946 – 1955). К.: Лі-Терра, 2004. 240 с.
11. Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.): Колективна монографія / Відп. Ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. Кн. 2, ч. 1-2. К.: Інститут історії України, 2010. 351 с.
12. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944-1953 рр. Нові документи і матеріали. К., 1998. 944 с.
13. Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: Колективна монографія / Відп. ред. В.М.Даниленко. К.: Інститут історії України, 2014. 697 с.
14. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.

6. Сталінські репресії в Україні у перші повоєнні роки: причини, суть, наслідки (4 год.).

П л а н

1. Репресивно-каральна система в Україні у 1945-1953 рр.
2. Голод 1946-1947 рр. та його наслідки.
3. Ідеологічний терор та репресії проти інтелігенції.
4. Депортації і демографічні втрати населення УРСР у другій половині 40-х рр.

Л і т е р а т у р а

1. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945-1991 рр.). Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2003. 670 с.
2. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980 - ті рр.) / Україна кризь віки. Т. 13. К.Альтернативи, 1999. 303 с.

3. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні, 1917-1953: суспільно-політичний та політико-правовий аналіз: У 2 кн. Кн. 2. К.: «Либідь» - «Військо України», 1994. 686 с.
4. Бондарчук П.М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940-1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації / Гол. ред. В.А. Смолій, Наук. ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2011. 322 с.
5. Вронська Т. Упокорення страхом. Сімейне заручництво у каральній практиці радянської влади, 1917-1953 рр. К., 2013. 624 с.
6. Герасим'юк О. Розстрільний календар. Харків, 2017. 431 с.
7. Голодомори в Україні: Одеська область (1921-1923, 1932-1933, 1946-1947). Дослідження, спогади, документи / Авт. колектив Білоусова Л. Г., Бадера Д. та інш. Одеса, 2007. 460 с.
8. Депортації. Західні землі України (кінець 30-х – початок 50-х рр.): документи, матеріали, спогади у трьох томах. Т. 2. 1946 - 1947. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1998. 538 с.
9. Депортовані кримські татари, болгары, вірмени, греки, німці. Збірник документів. Автономна республіка Крим (1989-1999) / Упоряд. Ю. Білуха (керівник), В. Петров та інш. К.: Абрис, 1999. 416 с.
10. Еплблом Е. Історія ГУЛАГу. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2006. 512 с.
11. Єкельчик Сергій. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. К.: Вид. во «Часопис «Критика» 2008. 303 с.
12. Кульчицький С.В. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.
13. Лисенко О.Є. Важкий шлях до миру: українське суспільство і влада у середині 1940- на початку 1950-х рр. УІЖ. 2015. Вип. 5. С.19-42.
14. Литвин В. М. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946 – 1955). К.: Лі-Терра, 2004. 240 с.
15. Ліквідація УГКЦ (1939-1946). Документи радянських органів безпеки. Т. 2. К., 2006. 840 с.
16. Перковский А.Л., Пирожков С.І. Демографічні втрати населення України у 40-х роках. УІЖ. 1990. № 2. С. 15-25.
17. Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.): Колективна монографія / Відп. Ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. Кн. 2, ч. 1-2. К.: Інститут історії України, 2010 351 с.
18. Сергійчук В. Десять буремних літ. Західноукраїнські землі у 1944-1953 рр. Нові документи і матеріали. К., 1998. 944 с.
19. Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. К.: Дуліби, 2015. 584 с.
20. Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: Колективна монографія / Відп. ред. В.М.Даниленко. К.: Інститут історії України, 2014. 697 с.

21. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Т.2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
22. Українські жінки у горнілі модернізації / Під заг. ред. О. Кісь. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2017. 304 с.
23. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн. 3. К.: Темпора, 2013. 388 с.
24. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. К., 1993. 350 с.
25. Шевченко Л. Культурно-ідеологічні процеси в Україні у 40-50-х рр. УІЖ. 1992. № 7-8.
26. Шитюк М. М. Масові репресії проти населення Півдня України в 20 - 50-ті роки ХХ ст. К.: Тетра, 2000. 550 с.
27. Юрчук В.І. Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло і тіні. К., 1993. 80 с.

5. Самостійна й індивідуальна навчально-дослідна робота.

5.1. Зміст самостійної роботи.

№	Назва завдань	Денна форма навчання	Заочна форма навчання	Форми контролю
Модуль 1. Україна у роки Першої світової війни та української національно-демократичної революції (1914 -1921 рр.)				
1	Бойові дії на території України в Першій світовій війні. Боротьба за владу на Одещині. Утворення Одеської радянської соціалістичної республіки.	6	12	Усне опитування
2	Соціально-економічний розвиток Української Держави. Розвиток педагогічної освіти у добу Гетьманату. Національна й аграрна політика Денікінського режиму в Україні. Комбіди і комнезами в структурі влади більшовиків в Україні.	10	14	КМР
Модуль 2. Українські землі у міжвоєнну добу (1920-ті – 1930-ті рр.).				
1	Голод 1921-1923 рр. в Україні. Повстанський рух в Україні на початку 20-х рр. Державне будівництво в УСРР у 20-ті рр.	8	14	Усне опитування
2	Народна освіта в УРСР у 30-ті рр. Громадське життя в УРСР у 30-ті рр.			Тестування

	Соціальні зміни в українському суспільстві у 30-ті рр.	8	14	
3	Розвиток української кооперації в Галичині. Румунізація економічного й національно-культурного життя у Бессарабії та Північній Буковині. Політичне життя українців у Чехословаччині у 20-30-ті рр.	8	12	Усне опитування
4	Релігійне життя української еміграції у 20-30-ті рр. Розвиток української історичної науки в еміграції у 20-30-ті рр.	8	12	КМР
Модуль 3. Україна у роки Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття (1939 р. – початок 1950-х рр.)				
1	Соціально-економічні перетворення в Західній Україні у 1939-1941 рр. Внесок УРСР у зміцнення індустріального потенціалу і обороноздатності СРСР напередодні німецько-радянської війни.	6	12	Усне опитування
2	Українці в європейському Русі Опору під час Другої світової війни. Бойові подвиги українців на фронтах Другої світової війни.	8	14	Усне опитування
3	Евакуація матеріальних та людських ресурсів України у перші місяці війни. Трудові та технологічні ресурси України у нарощуванні військово-економічного потенціалу СРСР у роки Другої світової війни.	6	12	Тестування
4	Відбудова народного господарства Одещини. Перетворення у галузі економіки, транспорту, сільського господарства в західних областях України у перші повоєнні роки.	6	12	КМР
	Усього	74	128	

5.2.Методичні рекомендації з організації самостійної роботи

Самостійна робота студентів має за мету більш глибоке засвоєння ними теоретичних та аналітичних основ курсу, розвиток творчого мислення, набуття навиків та вмій у самостійному виборі різних методів пізнання. Самостійна робота тісно узгоджується з лекційним курсом і проводиться за усіма основними темами.

Самостійна робота передбачає конкретні визначені викладачем питання теми, які студент готує самостійно. Форми організації самостійної роботи залежать від складності окремих тем та навчальних можливостей груп та студентів.

Працюючи самостійно слід скористатися підручниками, посібниками, рекомендованою літературою, науково-довідниковими виданнями, можливостями Інтернету. Обов'язковою умовою самостійної роботи є застосування знань, набутих при вивченні інших тем курсу, а також інших історичних дисциплін. Важливим є посилення на історичні джерела та наукову літературу.

В процесі самостійної роботи слід проявляти творчість і вміння відстоювати власну точку зору. Основну увагу слід звертати на центральну проблему вивчення історії рідного краю – взаємозв'язок регіональної історії з загально історичними процесами, подіями і явищами.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

5.3. Зміст індивідуальних навчально-дослідних (творчих) завдань.

	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	Модуль 1. Україна у роки Першої світової війни та української національно-демократичної революції (1914 -1921 рр.).		
1.	Історичні портрети діячів української революції (М. Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри, П. Скоропадського, М. Міхновського, Н. Махна, Є. Петрушевича та інш. - на вибір студента).	4	6
2.	Повсякденне життя людей в Україні революційної доби.	4	6
3.	Повстанський рух на Півдні України у 1918 – на поч. 1920-х рр.	4	4
	Модуль 2. Українські землі у міжвоєнну добу (1920-ті – 1930-ті рр.).		
1.	Голод 1921-1922 рр. й Голодомор 1932-1933 рр. на Одещині.	4	8
2.	Людина в умовах тоталітаризму	4	8
3.	Українська жінка 1920-х – 1930-х рр.: місце у суспільстві, умови праці й побуту.	6	8

	Модуль 3. Україна у роки Другої світової війни та перше повоєнне десятиліття (1939 р. – початок 1950-х рр.)		
1.	Історичні портрети Р. Малиновського, І. Черняхівського, І. Кожедуба, С. Ковпака, О. Кошового, В. Молодцова-Бадаєва, Т. Бульби-Боровця, Р. Шухевича, В. Кука та інших діячів воєнної доби – на вибір студента.	4	8
2.	Українські жінки на фронтах війни, в окупації, на примусових роботах у Німеччині (на вибір студента)	4	6
3.	Голод 1946-1947 рр. на Одещині: причини, наслідки.	2	6
	Усього:	36	60

Примітка: Студент за бажанням, узгодивши з викладачем, може обрати тему ІНДЗ, відсутню у запропонованому переліку завдань.

5.4. Методичні рекомендації з організації індивідуальної навчально-дослідної роботи.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі – ІНДЗ) – один із видів позааудиторної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується у процесі вивчення програмового матеріалу і завершується до підсумкового тестування з даної навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ - самостійне вивчення на основі першоджерел, монографій, наукової, науково-популярної та довідкової літератури частини програмного матеріалу, його систематизація, аналіз та узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу.

Зміст ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, одержаних в процесі лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Орієнтовна структура ІНДЗ:

- Вступ - зазначається тема, мета і завдання роботи, її основні положення, а також стан наукової розробки проблеми і її значення.
- Теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів тощо, на основі яких виконується завдання.
- Методи, які використовуються при виконанні роботи.
- Основні результати роботи – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, діаграми, порівняльні таблиці, описи, систематизована реферативна інформація, її аналіз. Послідовність постановки викладу результатів дослідження повинна відповідати темі і дослідницьким завданням.
- Висновки.
- Список використаних джерел і літератури. Список слід розміщувати в порядку посилань в тексті або алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків.

- Додатки.

Порядок подання та захист ІНДЗ:

- Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріпленого зошита (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом 10-12 аркушів друкованого тексту через 1,5 інтервали).
- ІНДЗ подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до підсумкового тестування.
- ІНДЗ оцінюється викладачем на основі попереднього з ним ознайомлення та усного захисту на підсумковій конференції.
- Оцінка за ІНДЗ є обов'язковим компонентом екзаменаційної оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки. Питома вага ІНДЗ у загальній оцінці визначається викладачем.

До індивідуальних завдань відноситься також аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференції, участь у олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо. Особливим видом індивідуальних завдань є виконання курсових і магістерських робіт, яке здійснюється відповідно до робочого навчального плану та існуючих вимог щодо їх змісту.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностування результатів навчання.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Студент був присутній на заняттях, але не зміг відповісти на питання й не брав участі у їх обговоренні.
	2 бали	Студент частково відповів на питання, але не ознайомлений з джерелами і не брав участі у дискусії.
	3 бали	Студент частково відповів на поставлені питання, брав участі у їх обговоренні,
	4 бали	Студент відповів на поставлені питання, брав участь у дискусії, знає факти, але недостатньо вмів їх узагальнювати й робити висновки.
	5 балів	Студент дав правильну відповідь та розкрив суть питання, виявив здатність до аналізу й синтезу фактичного матеріалу, брав активну участь у дискусії.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Робота копійлива, виконана з фактичними помилками
	5 балів	Творча робота виконана самостійно, але тема розкрита не повністю, відсутні посилання на

		використані джерела та літературу
	10 балів	Творча робота виконана самостійно. Тема розкрита сповна. Студент продемонстрував виразно авторське бачення розв'язання проблеми, глибоке знання джерел, літератури.
Контрольна модульна робота (тест)	5 балів	Правильні відповіді на запитання першого рівня складності
	10 балів	Правильні відповіді на запитання першого та другого рівня складності
	15 балів	Правильні відповіді на запитання першого, другого та третього рівня складності

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Студент не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Студент намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Студент уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Студент критично усвідомлює взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності, відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах. Розуміє соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією. Має знання, вміння і навички виявлення та опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси. Володіє навичками публічного мовлення, здатний ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Засвоїв навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури,

	дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Вміє коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.
Добре (82-89 B)	Студент критично усвідомлює взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності, але має певні труднощі у визначенні відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах. Розуміє соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією. Має знання, вміння і навички виявлення та опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси. Володіє навичками публічного мовлення, здатний ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Засвоїв навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Вміє коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, але слабо освоїв навички проводити їх презентацію.
(74-81 C)	Студент критично усвідомлює взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності, але має труднощі у визначенні відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах. Розуміє соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією. Має знання, вміння і навички виявлення та опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси, але використовує їх не у повній мірі. Володіє навичками публічного мовлення, здатний ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Не сповна засвоїв навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Вміє коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв, представити результати наукових досліджень в друкованій формі, але слабо освоїв навички проводити їх презентацію.
(64-73 D)	Студент критично усвідомлює взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності, але має значні труднощі у визначенні відмінностей в історіографічних

	<p>поглядах різних періодів та у різних контекстах. Розуміє соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією. Має недостатні знання, вміння і навички виявлення та опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси, не вміє їх використовувати. Недостатньо володіє навичками публічного мовлення, здатністю ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Не сповна засвоїв навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Затруднюється коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв, представити результати наукових досліджень в друкованій формі, слабо освоїв навички проводити їх презентацію.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Студент недостатньо критично усвідомлює взаємозв'язок між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності, має значні труднощі у визначенні відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах. Розуміє соціальні функції історика, можливості використання історії та зловживання історією. Має недостатні знання, вміння і навички виявлення та опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси, не вміє їх використовувати. Недостатньо володіє навичками публічного мовлення, здатністю ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Слабо засвоїв навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Затруднюється коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв, не вміє представити результати наукових досліджень в друкованій формі, не освоїв навички проводити їх презентацію.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Студент не володіє навчальним матеріалом</p>

Засоби діагностування результатів навчання

- екзамени;
- усне опитування;
- стандартизовані тести;

- контрольні модульні роботи;
- командні проекти;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- творчо-дослідницькі самостійні завдання;
- індивідуальні завдання.

7. Форми поточного і підсумкового контролю

1. Основні терміни і визначення

Поточно-модульний контроль (ПМК) – це один з видів контролю стану засвоєння знань та вмінь студента з модуля навчальної дисципліни. Поточно-модульний контроль включає оцінювання знань студента під час проведення семінарських занять, виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи, тестування, колоквиуму, контрольної роботи і проведення модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль (ПК) – це контроль рівня засвоєння знань та вмінь студента в цілому з навчальної дисципліни, для якої навчальним планом передбачений екзамен.

Підсумковий контроль здійснюється в усній і (або) письмовій формі за вибором кафедри, також за результатами виконання індивідуального навчально-дослідницького завдання з поданням відповідного звіту.

Самоконтроль – самостійна робота студента з підручником, навчальним посібником, конспектом лекцій, рекомендованою літературою з метою перевірки рівня засвоєння програмового матеріалу навчальної дисципліни..

Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни – це числова величина, яка дорівнює сумі набраних студентом знань балів під час вивчення та контролю знань з усіх модулів дисципліни за встановленою для дисципліни шкалою розподілу балів.

Рейтинг студента – це порядкова позиція студента в академічній групі за результатами навчання з навчальної дисципліни. Оцінка, отримана студентом у разі повторного оцінювання результатів навчання, на сукупний рейтинг студента не впливає.

Шкала оцінювання знань студента встановлює взаємозв'язки між рейтинговим показником з дисципліни, національною шкалою оцінювання знань студента і шкалою оцінок ECTS.

2. Розподіл балів на поточно-модульний і підсумковий контроль знань.

Загальна кількість балів, що відводиться на навчальну дисципліну – 100 балів, з них на поточно-модульний контроль виділяється 80 балів, на підсумковий контроль – 20 балів.

2.1. Поточно-модульний контроль

Розподіл і затвердження за кожними видом роботи балів поточно-модульного контролю здійснюється з урахуванням наступних підходів.

Кількість балів, що припадає на поточно-модульний контроль (80), розподіляється відповідно по модулях відповідно до їх кількості і змісту згідно з робочою програмою навчальної дисципліни.

У межах кожного модулю кількість балів розподіляється по змістових модулях за різними видами навчальної діяльності студента і на модульну контрольну роботу.

В межах змістового модулю кількість балів розподіляється за такими видами навчальної діяльності студента:

- усна відповідь на семінарських заняттях та колоквіумах;
- поточні контрольні роботи;
- тестування;
- публікації у наукових виданнях;
- участь у наукових гуртках та проблемних групах;
- участь у розробці навчально-методичних матеріалів;
- підготовка рефератів, доповідей;
- розв'язання завдань;
- самостійна та індивідуальна робота із змістового модулю;
- доповіді та повідомлення на наукових конференціях різного рівня.

Модульна контрольна робота проводиться у письмовій формі після вивчення всіх змістових модулів у формі опитування, тестування, поточних контрольних робіт тощо. Форма і зміст модульної контрольної роботи визначається кафедрою.

Певну кількість балів студент одержує за виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи з окремого модулю і підготовку відповідного звіту про її виконання.

Бали за відвідування занять не нараховуються, водночас зменшується кількість балів за пропуск занять без поважних причин.

2.2. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль є обов'язковим окремим модулем у навчальних дисциплінах, для яких навчальним планом передбачено проведення екзамену. Загальна кількість балів, яка виділяється на підсумковий контроль становить 20 балів.

3. Організація і порядок проведення поточно-модульного і підсумкового контролю

Загальний порядок оцінювання знань студента за кредитно-модульною системою, порядок розподілу балів, форми і види завдань, критерії оцінювання знань тощо для кожної навчальної дисципліни доводяться викладачем до відома студентів на початку навчального семестру.

3.1. Організація і проведення поточного контролю

Поточно-модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

Оцінювання знань з того чи іншого змістового модулю проводиться за результатами проведення практичних занять, виконання студентами самостійної роботи та інших завдань, передбачених робочою навчальною програмою та обов'язкового виконання студентом модульної контрольної роботи.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи академічних груп.

3.2. Організація і проведення модульної контрольної роботи

До модульної контрольної роботи допускаються студенти у разі виконання ними усіх передбачених видів робіт і завдань, передбачених робочою навчальною програмою для даного модулю, в тому числі завдання самостійної роботи, реферати, контрольні роботи, тестування тощо.

Модульні контрольні роботи проводяться у письмовій формі.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульної контрольної роботи допускається у строки, які встановлюються викладачем.

3.3. Організація і проведення підсумкового контролю

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали усі модульні контрольні роботи, передбачені для навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 60 балів (з 80 балів).

За результатами підсумкового контролю рейтинговий показник з навчальної дисципліни не може бути зменшений.

3.4. Визначення рейтингового показника з навчальної дисципліни

Підсумковий рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни, для якої навчальним планом передбачено екзамен встановлюється як сума набраних студентом балів під час вивчення та контролю знань з усіх модулів дисципліни і підсумкового контролю за встановленою шкалою розподілу балів.

Підсумковий рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни, для якої навчальним планом передбачено залік встановлюється як сума набраних студентом балів за поточно-модульним контролем.

Якщо студент не погоджується з результатами контрольних заходів, він може протягом двох днів після ознайомлення з результатами, звернутися з апеляцією до завідувача кафедри. Завідувач кафедри протягом трьох днів разом з викладачем, розглядає апеляцію і приймає остаточне рішення, про яке повідомляється студент.

За результатами апеляції кількість виставлених балів не зменшується.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумковою контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю,

виконати модульні контрольні роботи і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

У разі отримання студентом за рейтинговим показником оцінки «F», то він повинен пройти повторний курс вивчення цієї дисципліни протягом наступного семестру (навчального року) за графіком, встановленим деканатом. Бали, отримані студентом при вивченні дисципліни у попередній період, анулюються.

8. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи тощо)			Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Модулі	Бали	Разом	0–20	0–100
Модуль 1	0–26	0–80		
Модуль 2	0–28			
Модуль 3	0–26			

9. Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Контрольні питання до підсумкового курсового екзамену

1. Періодизація, історіографія та джерела вивчення новітньої історії України 1914 – поч. 1950-х рр.
2. Соціальна структура й національна свідомість українського суспільства напередодні Першої світової війни.
3. Політичне життя в Україні на початку ХХ ст.
4. Українці в Першій світовій війні.

5. Україна в планах військово-політичних блоків під час Першої світової війни.
6. Ставлення українських громадсько-політичних кіл підросійської й Західної України до світової війни: порівняльний аналіз.
7. Українські січові стрільці у Першій світовій війні.
8. Історіографія, джерела та основні проблеми вивчення історії Української національно-демократичної революції 1917-1921 рр.
9. Утворення Центральної Ради, її політична платформа, партійний склад, соціальна база.
10. Характеристика Універсалів Центральної Ради.
11. Основні етапи державотворчої діяльності Центральної Ради. (березень 1917-квітень 1918 рр.).
12. Жовтневе збройне повстання в Петрограді й боротьба за владу в Україні.
13. Проголошення радянської УНР.
14. Брестський мирний договір і Україна.
15. Причини і уроки поразки Центральної Ради.
16. Гетьманат П. Скоропадського: соціальна природа, політична суть, зовнішня й внутрішня політика.
17. Національно-культурна політика Української Держави.
18. Політичні партії в Україні і гетьманський режим. Утворення УНС.
19. Відновлення УНР. Директорія.
20. Соціальна й економічна програма Директорії.
21. Національно-демократична революція в Східній Галичині. ЗУНР.
22. Проголошення Акту Злуки УНР і ЗУНР, його наслідки.
23. Утворення УСРР, її внутрішня й зовнішня політика у 1919-1921 рр.
24. Політика «воєнного комунізму» в Україні.
25. Зародження українського націонал-комунізму.
26. Селянство в революції. Махновщина..
27. Війни радянської Росії проти УНР.
28. Денікінський окупаційний режим на Україні та боротьба з ним.
29. Аграрна політика урядів українських держав у 1917-1920 рр.
30. Національна політика урядів українських держав у 1917-1921 рр.
31. Партії і політична боротьба в Україні у 1917-1921 рр.
32. Політичний портрет провідників українського національно-визвольного руху (на вибір: М. Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри, Є. Петрушевича, М. Міхновського).
33. Радянсько-польська війна і Україна.
34. Основні тенденції культурного життя в Україні у 1917-1921 рр.
35. Причини та уроки поразки в боротьбі українського народу за незалежність у 1917-1921 рр.
36. Історіографія, періодизація та джерела вивчення історії України міжвоєнної доби.
37. Економічне та політичне становище УСРР в кінці 1920 – на початку 1921 р.
38. Міжнародне становище УСРР в кінці 1920-го – на початку 1921 р.
39. Нова економічна політика: причини, суть, особливості впровадження в УСРР.
40. Політичне життя в УСРР у 20-ті рр.

41. Національна політика в УСРР у 20-ті рр. Українізація.
42. Український націонал-комунізм у 20-ті рр. М.Хвильовий, О.Шумський, М.Волобуєв, М.Скрипник.
43. Союзний договір 1922 р. і Україна.
44. Соціально-економічні перетворення в УСРР на основі НЕПу.
45. Фенномен українського відродження у 1920ті рр.
46. Тоталітаризм як явище світового порядку, його суть та особливості в СРСР і УСРР.
47. Сталінська індустріалізація країни.
48. Колективізація і розселення України.
49. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні і його соціально-економічні, політичні й демографічні наслідки.
50. Сталінський терор в Україні в кінці 20-х – 30-ті рр.
51. Культура в системі суспільних відносин в Україні у 20-30-х рр.
52. Соціальні зміни й громадсько-політичне життя в УСРР у 30-ті рр.
53. Церква й релігійне життя в УСРР у 20-30-ті рр.
54. Політико-правовий статус західноукраїнських земель у 20-30-ті рр.
55. Соціально-економічне становище західноукраїнських земель у 20-30-х рр.
56. Особливості політичного життя в Західній Україні у міжвоєнні роки.
57. Культурне життя в західноукраїнських землях у 20-30-ті рр.
58. Українська еміграція: чисельність, розселення, суспільно-політичне й культурне життя.
59. Націоналізм як світове суспільно-політичне явище 20-30-х рр. Український інтегральний націоналізм.
60. Утворення і діяльність ОУН у кінці 20-х – 30-ті рр.
61. Українська державність в кінці 30-х рр. Карпатська Україна.
62. Україна в роки другої світової війни: періодизація, історіографія та джерела вивчення.
63. Західна Україна в колі геополітичних інтересів Німеччини і Радянського Союзу напередодні війни.
64. Радянсько-німецький альянс і возз'єднання західноукраїнських земель у складі УРСР.
65. «Радянська» західноукраїнських територій у 1939-1941 рр. Утвердження тоталітарного режиму.
66. Напад Німеччини на СРСР. Україна у плані «Барбароса».
67. Оборонні бої на території України 1941-1942 рр.
68. Оборона Одеси.
69. Окупація України військами Німеччини і її союзників. Німецький окупаційний режим в Україні.
70. Антинацистський рух Опору в Україні у 1941-1944 рр.: історіографія.
71. Партизанський і підпільний рух на окупованій території України.
72. «Поліська Січ» Т.Бульби-Боровця: програма, стратегія, діяльність.
73. ОУН у роки війни. Створення і діяльність УПА.
74. Партизансько-підпільний рух у м. Одесі у роки війни.
75. Звільнення України від німецько-фашистських окупантів.

76. Вклад України в розгром гітлерівської Німеччини та її сателітів. Уроки Другої світової війни.
77. УРСР у повоєнний період: періодизація, історіографія, джерела.
78. Україна в системі міжнародних відносин після Другої світової війни (друга половина 40-х рр.).
79. Соціально-економічний розвиток Української РСР в умовах переходу до мирного будівництва. Відбудова.

11. Рекомендована література

Базова

1. Баран В. Історія України 1945-1953 рр. Львів, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 2005. 184 с.
2. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада. Навчальний посібник. К: Заповіт, 1997. 344 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX століття. Навчальний посібник. К.: Генеза, 1996. 360 с.
4. Історія України. Кер. авт. кол. Ю. Зайцев. Львів: Світ, 1996. 471 с.
5. Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945). К., 1999. 336 с.
6. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921 – 1939). К., 1999. 336 с.
7. Кучер В.І., Чернега П.М. Україна у Другій світовій війні (1939-1945): Посібник для вчителя. К., 2004. 268 с.
8. Литвин Володимир. Історія України. Підручник. 2-ге доопрацьоване та доповнене видання. К., 2008. 813 с.
9. Литвин В. М. Україна у війнах і революціях XX століття. 1914 – 1945. Закономірності національного державотворчого процесу. К.: Наукова думка, 2012. 398 с.
10. Магочій Роберт Павло. Історія України. К: Критика. 2007. 639 с.
11. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. К., 1993. 413 с.
12. Новітня історія України. 1914 – 1945 рр.: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівського ун-ту імені Івана Франка, 2018. 340 с.
13. Новітня історія України (1900-2000): підручник для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / А. Слюсаренко, В. Гусєв та інш. К.: Вища школа, 2000, 2002, 2009. 662 с.
14. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків, 2016. 494 с.
15. Попович М. Нарис історії культури України. К.: Арттек, 1998. 728 с.
16. Слісаренко А.Г., Патриляк І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової війни: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. К., 2009. 447 с.
17. Субтельний О. Україна: історія. К.: Либідь, 1992, 1993, 1994. 720 с.

18. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред кол.: В.А.Смолій (голова колегії), Г.В.Боряк та інш. Кн. 1. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2011. 735 с.; Кн. 2. 943 с.
19. Українська державність у ХХ столітті: історико-політологічний аналіз. К., 1996. 448 с.
20. Шаповал Ю. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. К., 1993. 313 с.

Допоміжна для модулів 1, 2
Документальні джерела, мемуари, щоденники

1. Винниченко В. Відродження нації. Київ-Відень, 1920. Ч.І 348 с.; Ч.ІІ. 328 с.; Ч. ІІІ. 535 с.
2. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. К.: Криниця, 1991. 128 с.
3. Винниченко В. Щоденник. Т. 4: 1929-1931. Едмонтон, К., Нью-Йорк. Смолоскип, 2012. 344 с.
4. Горліс-Горський Ю. Холодний Яр: спогади осавула 1-го куреня полку гайдамаків Холодного Яру. Вінниця, 2010. 512 с..
5. Грушевський М. На порозі нової України. Гадки і мрії. К.: Наукова думка, 1991. 120 с.
6. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? К., 1991. 240 с.
7. Донцов Д. Націоналізм. К.: ФОП Стебляк О. М., 2015. 256 с.
8. Документи і матеріали з історії Організації Українських Націоналістів. Т. 1. 1927-1930. К.: Вид.во ім. Олени Теліги, 2005. 480 с.
9. Документи українського комунізму. Нью-Йорк: Пролог, 1962. 233 с.
10. Єфремов Д. Щоденник. 1923-1929. К.: ЗАТ «Газета «Рада», 1997. 848 с.
11. Майстренко І. Історія мого покоління (спогади учасника революційних подій в Україні). Канадський інститут укр. студій. Альбертський університет. Едмонтон, Б.В., 1985. 416 с.
12. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів / Упоряд. М. І. Панчук (керівник), І. Л. Гошуляк та інш. Інститут національних відносин і політології НАН України. К., Наукова думка. 1994. 558 с.
13. Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2-х частинах. Частина 2 / Упорядн. І. О Кресіна (керівник), В. Ф. Панібудьласка. К.: Вища школа, 1997. 704 с.
14. Нестор Махно. Воспоминания. М.: «Республика», 1992. 332 с.
15. Павло Скоропадський. Спогади. Кінець 1917 – грудень 1918 / Гол. ред. Ярослав Пеленський. Київ - Філадельфія, 1995. 493 с.
16. Петлюра С. Народе український. Вибрані статті, листи, документи. Харків: Лівий берег, 1992. 148 с.
17. Підгайний С. Українська інтелігенція на Соловках. Спогади. 1933 - 1941. Б.М., 1947. 93 с.
18. Революция на Украине. По мемуарам белых. М-Л: Госиздат, 1930. 435 с.
19. Сціборський М. Націократія. К., 2016. 244 с.

20. Тисяча років української суспільно-політичної думки: у 9 т. Т. 7: 20-40-ві роки ХХ ст. / упоряд. І прим. Т. Гунчак, Р. Сольчаник; ред. Г. Лозинська. К.: Дніпро, 2001. 520 с.; Т. 8. К.: Дніпро. 2001. 440 с.
21. Україна у ХХ ст.: зб. док. і мат.: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищих навч. закл / Упорядн. А. Г. Слюсаренко (керівник автор. кол.). К.: Вища школа, 2000. 350 с.
22. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті. Документи й матеріали. Т.1. Б. М.: Сучасність, 1983. 510 с.; Т.2. Б. М.: Сучасність, 1983. 426 с.; Т. 3. Б.М.: Сучасність, 1983. 381 с.
23. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2-х тт. Т.1. К., 1996. 591 с.; Т.2. К., 1997. 424 с.
24. Хвильовий М. Україна чи Малоросія? Памфлети. К., 2012. 72 с.

Монографії, статті

- 1 Бевз Г. Феномен «революції» у дискусіях мислителів, політиків, науковців. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса АН України, 2012. 176 с.
- 2 Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: у 2-х кн. Кн. 1. К.: Либідь- Військо України. 1994. 424 с.; Кн. 2. К.: Либідь- Військо України. 1994. 686 с.;
- 3 Білокінь С.Г. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР: 1917-1941 рр. Вид 2-ге, випр. і доп. К., 2017. 768 с.
- 4 Васильчук Г.М. Радянська Україна 20-30-х рр: сучасний історичний дискурс. Запоріжжя, 2008. 314 с.
- 5 Велика війна 1914-1918 рр. і Україна / Упор. О.Реєнт. К.: Кліо, 2013. 784 с.
- 6 Верстюк В.Ф. Махновщина – селянський повстанський рух в Україні в роки громадянської війни. 1918-1921. К., 1992. 257 с.
- 7 Верстюк В. Ф. Соборність в українській суспільно-політичній думці та реальній політиці (до 100-річчя проголошення Акта Злуки). Український історичний журнал (далі – УІЖ). 2019. №1. С. 67-94.
- 8 Віднянський С. Карпатська Україна як етап українського державотворення. УІЖ. 2019. № 2. С. 67 – 94.
- 9 Вронська Т. Упокорення страхом. Сімейне заручництво у каральній практиці радянської влади, 1917-1953 рр. К., 2013. 624 с.
- 10 Гриневич В.А., Даниленко В. М., Кульчицький С. В., Лисенко О. Є. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси в 3-х томах: Том 2. Радянський проект для України. К.: Наукова думка, 2004. 530 с.
- 11 Гуржій О., Крижановська О., Реєнт О. Таємні обличчя масонства. К.: Арій, 2018. 208 с.
- 12 Голод 1933: Україна. Зб. наук.праць К.: Пріоритети, 2013. 526 с.
- 13 Дорошенко Д. Історія України 1917 - 1923 рр. Т. 1. Доба Центральної Ради. Ужгород, 1932.
- 14 Єфіменко Г.Г. Статус УСРР та її взаємовідносини з РСФРР: довгий 1920 рік. Відп ред.. С.В.Кульчицький. К.: Ін-т історії України НАН України, 2012. 367 с.

- 15 Єфіменко Г.Г. Національно-культурна політика ВКП(б) щодо радянської України (1932-1938). К., 2001. 303 с.
- 16 Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. К., 1993. 620 с.
- 17 Костюк Г. Сталінізм в Україні (Генеза і наслідки). К., 1995. 508 с.
- 18 Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. К., 1997. 423 с.
- 19 Крупина В.О. Влада радянської України в оцінці громадян (друга половина 1940-х – початок 1950-х рр.). УІЖ. 2009. № 6. С.124 – 162.
- 20 Кульчицький С. В. Комунізм в Україні: перше десятиріччя (1919-1928). К.: Основи, 1996. 396 с.
- 21 Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Кн.1. К.: Темпора, 2013. 504 с.; Кн.2. К.: Темпора, 2013. 628 с.
- 22 Куромія Г. Свобода і терор у Донбасі: Українсько-російське прикордоння, 1870 – 1990-ті роки. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. 512 с.
- 23 Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. У 2-х т. Т. 1. К.: Основи, 1994. 554 с. Т. 2. К.: Основи, 1994. 573 с.
- 24 Литвин В. Україна: міжвоєнна доба (1921 – 1938). К.: Альтернативи, 2003. 512 с.
- 25 Любовець О. М. Українські партії революційної доби 1917-1920 років: Нариси та програмні документи. К.: Парламентське видавництво, 2012. 612 с.
- 26 Нариси історії Української революції 1917 – 1921 років / Гол. редкол. В.А.Смолій, кер. Авт. кол. В.Ф.Верстюк. Кн. 1. К.: Наукова думка, 2011. Кн.2. К.: Наукова думка, 2012. 464 с.
- 27 Нариси повсякденного життя радянської України в добу непу (1921-1929 рр.): Колективна монографія. (Серія «З історії повсякденного життя в Україні») / Відп. ред. С.В.Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. Кн.1. Ч.1. К.: Інститут історії України, 2010. 445 с.; Кн. 1. Ч.2. К.: Інститут історії України, 2010. 382 с.
- 28 Наріжний С. Українська еміграція: культурна праця української еміграції між двома світовими війнами. Прага, 1942. 372 с.
- 29 Пастернак Є. Україна під большевиками (1919-1939): Спроба історичної студії. Торонто, 1979. 314 с.
- 30 Реєнт О., Великочий В. Державотворчі процеси на західноукраїнських землях крізь призму національно-демократичної революції 1914-1923 рр. УІЖ. 2019. № 1. С. 166-180.
- 31 Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. К.: Дуліби, 2015. 584 с.
- 32 Соловей Д. Голгота України. Дрогобич: Відродження, 1993. 287 с.
- 33 Суспільство і влада в радянській Україні років непу (1921-1928). Колективна монографія. У 2-х т. / Відп. Ред. С. Кульчицький.; Авт. Кол.: Л.Гриневич,

- Т.Євсєєва та інш. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2015. Том 1. 656 с.; Т. 2. 599 с
- 34 Трощинський В.П. Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище. К., 1994. 260 с.
- 35 Україна і Росія в історичній ретроспективі. Нариси у 3-х томах. Т.2. Радянський проект для України / В. А. Гриневич, В. М. Даниленко, С. В. Кульчицький, О. Є Лисенко. Інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2004. 528 с.
- 36 Україна радянська. Ілюзії та катастрофи «комуністичного раю» / Заг. ред. Г.Єфіменка; Авт. Кол.: Єфіменко Г., Примаченко Я., Юркова О. Х., 2017. 352 с.
- 37 «Українізація» 1920-1930-х років: передумови, здобутки, уроки. Колективна монографія / За ред. В. А. Смолія. К.: Інститут історії України НАН України, 2003. 392 с.
- 38 Українська революція 1917 - 1921 років: погляд із сьогодення / Гол. ред.. В.М.Литвин. К.: Укр. Ін.-т нац. пам'яті, 2013. 352 с.
- 39 Українське радянське суспільство 30-х рр. ХХ ст.: нариси повсякденного життя / Відп. ред.. С.В.Кульчицький. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2012. 786 с.
- 40 Українська Центральна Рада як чинник національної державності: до 100-річчя утворення УЦР: Бібліогр. покажчик / уклад. О. А. Мерцалова. Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 108 с.
- 41 Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917-1920 рр.: Монографія. Одеса: ТЕС, 2011. 586 с.
- 42 Шаповал Ю. Україна ХХ століття: Особи і події в контексті важкої історії. К.: Генеза, 2001. 560 с.
- 43 Якимович Б. Причини поразки ЗУНР: вторгнення, бездіяльність чи зрада? УІЖ. 2019. №1. С. 180-194.

Допоміжна до модуля 3

Документальні джерела, мемуари, щоденники

1. Архіви окупації. 1941-1944. К: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2006. 314 с.
2. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. Слава і трагедія українського повстанського руху. Спогади. Вынныпег, 1981. 327 с.
3. Вершигора П. Люди с чистою совістю. К.: Політвидав України, 1974. 567 с.
4. Возз'єднання: Зб. архівних документів і матеріалів (травень 1944 – січень 1946 рр.) про возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. Ужгород, 1999. 314 с
5. Депортації. Західні землі України (кінець 30-х – початок 50-х рр.): документи, матеріали, спогади у трьох томах. Т. 1. 1939-1945. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1998. 751 с.; Т.2. 1946-1947. 538 с.
6. Довженко О. Україна в огні. Кіноповість, щоденник. К., 1990. 416 с.

7. Жуков Г.К. Спогади і роздуми. К.: Політвидав України, 1985. 841 с.
9. Літопис УПА. Нова серія. Т.1-11. К., 1995-2009.
10. Літопис УПА. Основна серія. Т. 1-49. Торонто-Львів, 1976-2009.
11. Ліквідація УГКЦ (1939-1946). Документи радянських органів безпеки. К., 2006. Т.1. 926 с.; Т.2. 840 с.
12. Переслідування та вбивства ромів на теренах України у часи Другої світової війни: зб. док., мат. та спогадів / Автор-упорядник М. Тяглий. 2-ге вид. К.: Український центр вивчення історії Голокосту, 2017. 158 с.
15. Тарас Бульба-Боровець. Документи. Статті. Листи. Л., 2011. 816 с.
16. «...То була неволя»:
- 17.3 Спогади та листи оstarбайтерів / НАН України, Інститут національної пам'яті України; Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років». Київ, 2006. 543 с.
18. Україна у ХХ ст.: зб. док. і мат.: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищих навч. закл / Упорядн. А. Г. Слюсаренко (керівник автор. кол.). К.: Вища школа, 2000. 350 с.
19. Україна в Другій світовій війні у документах [у 4 т.] / упор. Володимир Косик. Львів, 1997 - 2000.
20. Уничтожение евреев СССР в годы немецкой оккупации (1941-1944): Сборник документов и материалов / Редактор И. Арад. Иерусалим, 1991. 424 с.
21. Щоденник солдата Михайла Нікішенка: Засвідчений час. 1942-1943 рр./ упоряд. М. Житар. Хмельницький: НВП «Еврика» ТОВ, 2002. 68 с.

Монографії, статті

1. Авторханов А. Империя Кремля. Советский тип колониализма. Вильнюс, 1990. 240 с.
2. Безотосний М.Г. Україна в добу сталінщини. Історія опору. К., 2002. 128 с.
3. Боечко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: Історична ретроспектива та сучасний стан. К: Основи, 1994. 168 с.
4. Бондарчук П.М. Релігійна свідомість віруючих УРСР (1940-1980-і роки): повсякденні прояви, трансформації / Гол. ред. В.А. Смолій, Наук. ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2011. 322 с.
5. Боляновський А. Українські військові формування в збройних силах Німеччини (1939-1945). Львів, 2003. 685 с.
6. Від Рейхстагу до Івдзіми. У полум'ї війни. Україна і українці у Другій світовій/Заг. ред. Я.Примаченко. Х., 2017. 352 с.
7. Вронська Т. Упокорення страхом. Сімейне заручництво у каральній практиці радянської влади, 1917-1953 рр. К., 2013. 624 с.
8. Головка М.Л. Суспільно-політичні організації та рухи України в період Другої світової війни. 1939-1945 рр. К., 2004. 704 с.
9. Даниленко В.М., Баран В.К. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-ті рр.) / Україна крізь віки. Том 13. К., 1999. 302 с.

- 10.Скельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. К.: Критика, 2008. 303 с.
- 11.Історія Одеси / Колектив авторів. Голов. Ред. В. Н. Станко. Одеса: Друк, 2002. 560 с.
- 12.Капась І.А. Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941-1953 рр.). К.: К.І.С., 2016. 207 с.
- 13.Конквест Р. Роздуми над сплюндрованим сторіччям. К., 2003. 371 с.
- 14.Левітас Ф. Євреї України в роки Другої світової війни. К., 1997.272 с.
- 15.Лисенко О.Є. Подолання «міфу війни», або Від якої спадщини ми відмовляємося: науковий дискурс, політика пам'яті та сучасні виклики (з приводу 70-річчя перемоги над нацизмом і фашизмом). УІЖ. 2015. № 2. С.4-21.
- 16.Литвин В.М. Україна у першому повоєнному десятилітті (1946-1955). К.: Лі-Терра, 2004. 240 с.
- 17.Михайлуца М. Православна церква на Півдні України у роки Другої світової війни (1939-1945). Одеса: Вид-во «ВМВ», 2008. 392 с.
- 18.Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Історичні нариси. К.: Наукова думка, 2004. 240 с. 2005.
- 19.Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Фаховий висновок робочої групи істориків при урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА. К., 2005. 52 с.
- 20.Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х – середина 1950-х рр.): Колективна монографія / Відп. Ред. В.М.Даниленко. НАН України. Інститут історії України. У 3-х частинах. Ч. 3. К.: Інститут історії України, 2010. 336 с.
- 21.Сучасні дискусії про Другу світову війну: Збірник наукових статей та виступів українських і зарубіжних істориків. Львів: ЗУКЦ, 2012. 224 с.
- 22.Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. К.: Дуліби, 2015.
- 23.Соціальні трансформації в Україні: пізній сталінізм і хрущовська доба: Колективна монографія / Відп. ред. В.М.Даниленко. К.: Інститут історії України, 2014. 697 с.

12. Інформаційні ресурси Інтернет

1. Сайт Інституту історії України НАН України («Український історичний журнал», Енциклопедія історії України й т.д):
www.history.org.ua
2. Сайти «Історія України»:
http://ukraine-com.ua/history_u/index.htm
<http://sb7878.ucoz.ru>
- 3.Сайт бібліотеки ПНПУ імені К.Д.Ушинського:
<http://library.pdpu.edu.ua>
<http://ebook.pdpu.ua>

